

Taxa poștală plătită în numerar, conform
aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 30.520/1939

Anul VII, Nr. 7-10

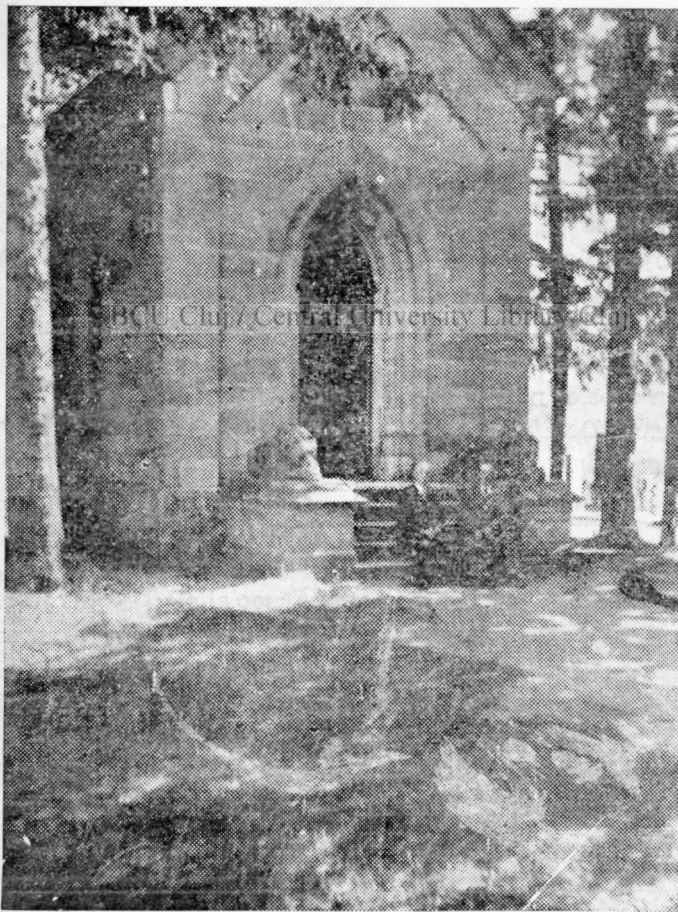
Noemb.-Dec. 1943 Ian.-Febr. 1944

ROMÂNIA EROICĂ

Director : ION COLFESCU-Delaturda

Redacția și Administrația : București, Strada Antim, 19

.....

Mausoleul lui Șaguna dela Rășinari

.....

Imprimeriile „Informația Zilei” Str. Academiei 17. București.

C U P R I N S U L :

Nașterea Donmului, renaș-	
terea Neamului	<i>România Eroică</i>
Vraja (versuri)	<i>E. Corado</i>
Datorie	<i>Alexandrina Gr. Cantacuzino</i>
Rolul Ardealului în România	
de mâine	<i>Ion Colfescu-Delaturda</i>
Moneta, circulațiunea și fi-	
nanțele publice din Occident	<i>Dr. Florin Codrescu</i>
Cine vrea să trăiască, să lupte!	
(versuri)	<i>Verona Brateș.</i>
Tumulusul — Mormântul Erou-	
lui	<i>Henrik Ibsen — traducere în</i>
	<i>versuri, de Const. Rîuleț</i>
Personalismul în literatură . .	<i>Lucian Costin</i>
Jertfa (versuri)	<i>Virgil Huzum</i>
Aspecte ardelenene	<i>Italicus</i>
Crăciunul la Odesa în 1943 . .	<i>Alexandrina Gr. Cantacuzino</i>
Pe valea Someșului / Central University Library Cluj	<i>Ion Colfescu-Delaturda</i>
Aspecte Hunedorene	<i>Flavius</i>
De pașnic pelerin (versuri) . .	<i>Crădim</i>
Georgescu Delafras, Omul de	
mâine	<i>Gh. Făcăoaru</i>
Colindând județele Sibiu și	
Alba	<i>Flavius</i>
CRONICA : † Ion Simionescu ; — Aniversarea Unirii ; —	
Aniversarea revoluției național-socialiste ; — Aniversarea	
Finlandei ; — Reformele Constituționale din Ununea So-	
vietică ; Conferințele Directorului nostru ; — Rasa și Ge-	
niul Ei ; — Cărți : Petre Stati ; — Antologie Latină ; —	
Năfon Criveanu, — Credința ta te-a mântuit ; — Mitro-	
polia Olteniei, — Mergeți și propovăduiți ; — Idem, Via-	
ța bisericească în Oltenia ; — Reviste ; — Ziare ; redacțio-	
nale etc.	

Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.

Din „Spirit și Materie“
de I. Colfescu-Delaturda

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTA PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și Administrația
București, Str. Antim, 19
Telefon 4.36.16

NAȘTEREA DOMNULUI, RENĂȘTEREA NEAMULUI

Anul acesta în tot cuprinsul teritoriilor locuite de români s'a sărbătorit cu un fast deosebit aniversarea unirii înfăptuită la Alba-Iulia la 1 Decembrie 1918. Atunci Ardealul românesc, Ardealul adevărat, și-a spus cuvântul său odată pentru totdeauna.

Cu același fast s'a sărbătorit și 24 Ianuarie 1944, aniversarea primei uniri, aceea a micilor principate, Moldova și Valahia, cari, trecând peste greutăți de neînvins, au reușit să se întrunească într'o singură organizație de stat, din care trebuia să se nască mai târziu România întregită. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Unirile acestea nu au fost acte izolate! Ele au fost fructul copt al unei evoluții milenare. Poporul român s'a dezvoltat deoparte și de alta a Carpaților, alcătuind crâmpene de organizațiuni politice cari erau destinate prin natura lor de a face un singur tot.

Dela părăsirea Daciei de către legiunile romane, făcută sub presiunea invaziilor, populațiunile romanice, rămase fără conducere, au intrat într'o perioadă de frământări cari au avut ca rezultat ultim formarea poporului român în Dacia Traiană și izolarea lui de resturile de romanitate cari au dăinuit în Peninsula Balcanică și de masa compactă romanică dela apus.

Dar întocmai după cum omul, pornit la originea sa din sfere divine, caută să se întoarcă la creatorul său; tot astfel românii formați pe plaiurile Carpaților au tins a reveni la starea în care Divul Traian i-a lăsat în aceste părți acum aproape două mii de ani.

Barbarii au spart blocul latin. Populațiuni streine de Europa au pus stăpânire pe vaste teritorii din sudetul european, altădată de pură factură romanică. Crâmpenele de

latinitate s'au păstrat însă în insule compacte, cea mai puternică fiind aceea care a rămas și s'a dezvoltat în cursul veacurilor deoparte și ideea alta a lanțului carpatin.

Având munții ca principală linie de apărare, românii au luptat și au reușit să doboare pe năvălitori rând pe rând.

Nimic nu s'a ales de barbarii cari au călcat în decursul veacurilor Dacia Traiană.

În tot decursul invaziilor și până în zilele noastre, românii se retrăgeau în munți ca melcul în căsuța lui. Dar pe măsură ce se potoleau hoardele, ei își reocupau țara pustie. Geniul pământului lor ancestral le conducea pașii. Purtau în sânge vechia lor splendoare. Aveau conștiința nobleței lor, a superiorității lor de sânge față de barbarii năvălitori. Au tins totdeauna să devie „ce au fost și mai mult decât atât“.

Veac de veac, românii au eșit tot mai întăriți din grelele încercări la cari îi condamnau veneticii. Veac de veac i-au înlăturat din cale.

Astăzi ne găsim la punctul culminant al evoluției noastre de încheiere. Ne găsim în momentul când urmează să reconstituim definitiv Bastionul lui Traian, pentru a putea porni din întăriturile noastre ancestrale spre îndeplinirea destinului ce ne este rezervat.

Care este, care poate fi acest destin ! I-am simțit fiorul în ziua de 1 Decembrie 1943, cași în ziua de 24 Ianuarie 1944, odată cu fastuoasele aniversări ale unirilor cari se comemorau în acele zile. Un fior a pătruns prin inimile tuturor românilor. Toți am vibrat puternic, animați de același foc sacru.

Purificarea noastră, purificarea țării românești, purificarea spațiului ocupat altădată de moșii, strămoșii și străbunii noștri, iată focul sacru care ne animează, legea care ne mână cu bici de foc spre îndeplinirea misiunii moștenite de la generațiile scurse și pe care o transmitem generațiilor ce ne urmează: Revenirea la starea de bastion al culturii și civilizației continentului nostru, în care ne-a lăsat Divul Traian cu două mii de ani în urmă.

Europa a europenilor însemnează purificarea ei de

elementele intruse. Român^{ia} a românilor însemnează să reluăm firul dezvoltării noastre de acolo de unde a fost rupt odată cu părăsirea Daciei de legiunile romane. Un vast câmp de afirmare ne stă înaintea, la interior ca și la exterior. La interior ni se cere să redevenim noi înșine, iar la exterior, să reeuropenizăm Europa în părțile în care ea și-a pierdut aspectul și caracterul său specific european.

Problema e mare și grea. Europa nu poate rămânea cu imixtiuni barbare până la Adriatică, până la Egeea și până la confiniile maselor germanice. Europa sau va deveni Europa sau va pieri. Nu poate rămânea în starea de promiscuitate și de anarhie în care a trăit până acum și în care a fost aruncată de barbarii năvălitori.

Europa nu se poate rezuma numai la teritoriile definite azi de fruntariile Marelui Reich și de acelea ale popoarelor latine dela sud. Europa trebuie să se întindă adânc spre nord și răsărit și să redevină ea însăși pretutindeni pe unde infiltrațiunile barbare infectate cu sânge mongolic de pustă i-au alterat caracterul.

Iată ce a vibrat puternic în subconștientul nostru la data de 1 Decembrie 1943 !

Ne-a străfulgerat marele rol pe care va trebui să-l îndeplinim mâine : purificarea noastră, purificarea Europei de sânge barbar mongolic, repunerea Europei pe propriul ei pedestal, readucerea ei în posesia propriilor ei copii, a acelor care-i poartă în sânge geniul ei multimilenar.

Aniversarea de 1 Decembrie 1943 și aceea dela 24 Ianuarie 1944, punându-ne înaintea trecutului, ne-a dezvoltat viitorul. Marele nostru rol de acum începe. Până acum am fost în perioada de pregătire. Acum trecem în perioada de bărbăție. Ne naștem a doua oară în menirea noastră, în patria mare și puternică a moșilor, strămoșilor și străbunilor noștri, în Europa care va fi, în Europa noastră a europenilor.

Câte, și ce adânci transformări sufletești ne pregătește această măreață misiune ! Ce gigantice transformări în jurul nostru, pornite și regizate de propriul nostru ge-

niu ancestral, rămas în adormire de milenii ca făt frumos din basme !

Deaceea starea noastră sufletească de astăzi se aseamănă cu aceea pe care o simbolizează serbarea nașterii Domnului dela 25 Decembrie.

Se naște acum anul. Dar se naște și Mântuitorul. Se naște pruncul divin care va aduce sabia, va arunca focul pe pământ, pentru alungarea răului din lume.

Nașterea Domnului a determinat revoluționarea spirituală a planetei, determinarea evoluției care a dus omnirea la stadiul de spiritualizare în care se găsește astăzi. Renașterea noastră însemnează revoluționarea sudestului european, transformarea, transfigurarea, revoluționarea lui.

La 21 Decembrie avem ziua cea mai mică din cursul anului. Dela această dată ziua începe să se mărească. Soarele începe să încălzească. Se pregătește reînvierea, se incubează creațiunea. Războiul acesta nu este nici el decât tot o incubatiune, o putrezire a bobului de grâu. Nu așteaptă decât căldura și lumina soarelui de primăvară, pentruca ceeace se involuează astăzi în materie să apară la lumina zilei.

Nașterea Mântuitorului e și nașterea noastră, ca popor, ca misiune umană și divină pe aceste plaiuri.

Copilul divin ne simbolizează deopotrivă pe noi pe toți.

„România Eroică“

V r a j a

Pierdut între ramuri
 Uscate și dese
 S'ascunde 'n ruine
 Tăcutul castel,
 Doar vântul ce suflă
 Printre ferestre
 Se pare că pune
 Viață în el.

Și clarul de lună
Cu albe reflexe
Ce joacă pe ziduri
Și'n lac,
Șoptește în taină
O tristă poveste
Ce-apasă castelul
De-aproape un veac.

O ușă deschisă
Și-o umbră ușoară
Ce-alunecă 'n noapte
Cu chip efemer,
Pe palida-i frunte
Stă scrisă durerea
Și ochii albaștri-i
Ridică spre cer...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E-o rugă aprinsă
Ce 'nalță copila
În fiecă seară
Din vechiul castel,
Și-așteaptă zadarnic
Pe-o poartă s'apară
Logodnicu-i mândru
Să plece cu el.

Pierdut între ramuri
Uscate și dese
S'ascunde 'n ruine
Tăcutul castel,
Doar vântul ce suflă
Printre ferestre
Se pare că pune
Viață în el.

E. CORADO

Datorie

În vâlmășagul loviturilor, a desiluziilor, a amărăciunilor de tot felul, discuțiile și neînțelegerile între cetățenii aceleași țări iau o înfățișare ce copleșește mai grozav, chiar de cât pierderile celor scumpi, ce se duc pentru apărarea pământului nostru, căci aceștia mor cu onoare, ceilalți tot morți sunt, unii pentru alții, dar în lupte fratricide ce omor prestigiul și demnitatea colectivă a neamului lor.

Pilda dureroasă a unor țări, ce sunt sfâșiate de certuri intestinale, când probleme grele sunt puse și când ar trebui ca toți să fie o turmă și un păstor, nu poate să nu stârnească un examen general de conștiință la toți cetățenii conștienți de răspunderile colective ale tuturor claselor sociale, ce compun o națiune.

Popoarele nu trăesc numai din gloria trecutului, din legende, nici din înfăptuirile premergătorilor, ele, oricât de glorioase le-ar fi istoria, au a răspunde, în fiecare împrejurare, la chemările clipei ce le cer să se încadreze cu vrednicie în imperativul vremii.

Nu pot trăi numai din moștenirea străbunilor, ca fiul risipitor, ci au a aduce contribuția lor în evoluția Universală, de acțiune, de gândire, de creație, de jertfă, altfel, aceste popoare nu ar fi decât mumii bune numai de a fi închise într'un muzeu.

Luptele interioare, discuțiile ideologice, pasiunile ce mocnesc ca erupții în timpuri normale și arată vitalitatea individuală și colectivă, devin extrem de primejdioase în timp de zbucium, de mari zguduiri cosmice, cum este acest război, ce a cuprins într'o criză colectivă lumea întreagă.

În asemenea împrejurări, o obște are o singură poruncă, *a fi solidară, a lupta și a învinge.*

Părerile individuale, simpatiile, antipatiile, sentimentalismul personal, sensibilitatea excesivă, tot ce este apanajul și dreptul omului trebuie să înceteze, înlocuite printr'un singur cuvânt *Patria*, o singură viziune *Țara*, o singură lozincă *Salvarea Neamului*.

Ce o fi făcând cei din planeta Martie, cei iubiți din Venus, ce gândesc cei din alte colțuri de pe pământ, din lună sau din soare nu ne privesc.

Noi aici trăim, aici este rostul, aici avem a ne face datoria de români și de creștini, fără a îngădui nici o slăbiciune, nici o

îndoială, nici o atingere la dârzenia, pe care orice adevărat luptător o păstrează până la ultima sa suflare.

Nenorocirele, altor neamuri de sigur stârnește compătimire, însă comandamentul nostru este :

Toate ne mișcă, nimic nu ne sdruncină, rămânând întregi la minte și la suflet, însuflețiți de un naționalism integral.

Leali, cu adversarii ce trebuie să ne stimeze și să ne știe de frică, și cu prietenii, cari trebuie să știe că atunci când le-am dat mâna, le-am dat o iscălitură de onoare pe care înțelegem toți colectiv a o respecta, căci cuvântul dat pentru noi este un contract moral sfințit, pe care nici când un român neaș nu îl rupe.

Părerile individuale nu interesează, ele nu pot fi de cât înăbușite, căci astăzi, când frați de ai noștri, mor pentru salvarea noastră, nu pot cei de acasă, să dorească de cât izbânda lor. Altfel, cum ne-ar putea judeca lumea, atunci când ne trimetem odraslele la moarte eroică, dacă aceasta nu izvorește din imperativul de viață și moarte al neamului românesc !

Inconștiența are margini. Aripile mortii plutesc deasupra noastră în întunericul înconjurător numai făciile aprinse de sufletele tari pot lumina, drumul spinos ce duce la izbândă.

Destinul nu se îndeplinește cu vorbe goale, ci cu asprele jertfe, liber consimțite de un neam întreg, ce nu se poate în-
doi de menirea lui.

Nu la ceaiuri, nici în petreceri se oțelește voința, ci în disciplina ascetică și în înflăcăratul entuziasm al sufletelor credincioase, pentru cari moartea este Sfințita clipă ce duce pe creștin lângă Mântuitorul lui.

Mame, soții, surori, voi toate aveți a ține treze virtuțile poporului nostru îndepărtând ispitele ciocnilor, ce în serviciul dușmanilor caută a ne despărți unii de alții, a ne împărți pe ideologii, în ceasul când o singură poruncă este :

A lupta, iarăși a lupta, încă a lupta și cu Dumnezeuul părinților noștri, să privim viitorul în față, liniștiți, hotărâți, dârji, și uniți, solidari în dureri și bucurii, formând un tot *nedes-părtibil și indistructibil*.

În credință și voință, biruința va fi a noastră.

ALEXANDRINA GR. CANTACUZ NO

Rolul Ardealului în România de mâine

În Europa care va ieși din acest războiu nu se mai poate concepe state parazitare și nici în interiorul statelor, indivizi și pături sociale care să trăiască uniți prin exploatarea celorlalți. Europa nouă cere muncă creatoare ca drept de existență pentru fiecare, fie stat, fie popor, fie individ.

Centrul de gravitate al existenței individului va trebui să fie deplasat în neamul și statul din care face parte, iar centrul de gravitate al fiecărui popor și stat va trebui să fie deplasat în centrul intereselor generale de cultură și civilizație, deplasare care va constitui începutul de solidarizare și colaborare creatoare între statele și popoarele de mâine.

Pentru prima oară în istoria omenirii, s'a declanșat un războiu care interesează întregul glob. Aceasta însemnează că catapeteasma lumii care a fost se năruie și o lume nouă, o nouă involuție a spiritului în materie va pune stăpânire pe generațiile cari se vor ridica, în urma acestui prăpăd universal.

Nu numai Europa din care a pornit prăpădul, ci toate continentele vor primi o structură nouă.

Avem la Răsărit colosul bolșevic. Multă lume se teme de expansiunea lui și are în perspectivă spectrul grozav al năruirii civilizației și culturei europene prin înaintarea acestui vâlătuc barbar distrugător.

Un asemenea triumf ar implica ruperea contactului dintre om și transcendent, singura noastră rațiune de a fi și singura garanție de dezvoltare pe care o avem, și reducerea individului și a maselor largi ale popoarelor la starea de roboți.

Omenirea nu se poate degrada la starea de animalitate, la starea de mașină. Nu se poate ajunge la desumanizarea umanității.

Omul numai întru atâta se deosebește de restul viețuitoarelor, întru cât are, prin spiritualitatea care îl animează, legătură cu transcendentul, cu spiritul divin, din care toate emană și care toate le guvernează.

În această calitate, el creează, ca și autorul lui, lumea din nimic. Izvorul acesta de creațiuni ar dispărea pentru totdeauna, dacă, prin imposibil, erezia bolșevică ar pune stăpânire pe omenire.

Dar nu este cazul. Cel ce știe să citească în spiritualitatea care

animează epocalele evenimente prin cari trecem, își dă seamă că, nu robotul, nu animalul din om sau mașina, vor triumfa din acest război, ci etnicul, rasa, specificul fiecărui popor, pentru ca popoarele și rasele să se poată prezenta în complexul vieții de mâine a globului cu maximum de forță constructivă, în ordine spirituală și materială.

Războiul acesta aduce după sine, nu robotul, ci omul întreg, spirit și materie, punerea în valoare a maselor de pretutindeni și spiritualizarea generală a popoarelor.

Pe tot întinsul globului se simte cum pătrunde concepția de neam și de rasă, care altădată trăia aproape numai în Europa, în acest leagăn al națiunilor constituite.

Aceasta însemnează că în principiu, în spirit, în transcendent, s'a stabilit deja noua organizare a lumii: Europa a Europeanilor, Asia a Asiaticilor și tot așa și pentru celelalte continente, întrucât au popoare de baștină, capabile de a se adapta noiei lumi care se naște.

Dacă rasa și neamul triumfă, rolul nostru ca români și ca popor de margine al Europei, se desinează puternic la orizont. Europa a Europeanilor însemnează în primul rând Europa a popoarelor autohtone, a acelor popoare cari de mii de ani îi poartă specificul în sânge, cari, prin geniul lor, au determinat, prin secole, prin milenii, continua ei devenire și cari singure îi pot garanta evoluția ei de mâine.

După cum un individ nu-și poate îndeplini rolul lui creator, dacă nu va fi purificat de ori ce maladie sau substanțe străine de natură de a-i împiedeca desăvârșita lui sănătate fizică și morală, tot asemenea continentul nostru, toate continentele, nu vor putea apare cu forțe depline creatoare în lumea de mâine, dacă nu se vor fi purificat de toate elementele intruse cari nu pot decât să le paralizze mișcările.

În această ordine idei, rolul nostru, alături de marile popoare ale Europei, apare în mod decisiv.

Războiul acesta, sau îi va aduce curățirea definitivă de toate eroziunile pe cari barbarii le-au făcut în trecut în trupul ei și va statornici definitiv granițele ei spre Răsărit, în contra lumii barbare care a pândit-o veșnic și a atacat-o din această parte, sau își va sfârși rolul ei creator în concertul popoarelor globului.

Ca popor de margine, alături de marile popoare autohtone, avem rolul de a sta ca un zid de granit în contra Euroasiei și a veghea ca eroziunile făcute în trecut de barbarii dela Răsărit în trupul

Europei, să fie lichidate prin măcinarea lor continuă care să ducă la liberarea definitivă a continentului de reziduurile barbare și la punerea în valoare pretutindeni a energiilor specific europene, adică la punerea în funcțiune a Europei cu toate forțele spirituale cari îi pot sta la dispoziție.

Purificare și energie creeatoare, iată ce ne stă înaintea ca lozincă pentru ziua de mâine.

Popoarele constituite azi în state, dar de origine și concepție barbară, nu au ce căuta în Europa de mâine.

În principiu, în virtutea acestui războiu, ele au fost puse deja în ghetou.

Grija noastră de competență pentru ziua de mâine, va trebui să fie dominarea lor și recuperarea tuturor elementelor autohtone, pe așuri, în decursul existenței lor în Europa, le-au captat pentru a-și putea asigura o existență precară în mediul european.

În acest cadru de dezvoltare europeană, rolul nostru, rolul Ardealului, se desinează la orizont cu deplină claritate. Mișcându-ne în ritmul determinat de spiritualitatea animatoare a evenimentelor, va trebui să procedăm cu ultimă energie la purificarea noastră etnică, la punerea în valoare a noastră a tuturor ca forțe constructive.

Ardealul este leagănul românismului. El a determinat, prin geniul său specific, prima noastră renaștere de acum 150 ani. El va trebui să prezideze, prin același geniu, renașterea care e în curs de efectuare în timpurile prin cari trecem.

Dacă fiecare popor va trebui să trăiască și să se desvolte prin etnicul său pur, etnicul pur al românismului nu-l putem găsi în primul rând decât în leagănul lui de totdeauna: ARDEALUL.

În decursul veacurilor, această provincie, scumpă inimii oricărui român, a fost supusă la grele încercări. Acest fapt însă nu a distrus ci a comprimat energiile și aceste energii nu așteaptă decât explozia.

Energiile acumulate vor da roade bogate pentru constituirea României etnice pure de mâine.

Ardealul în decursul veacurilor, nu a pompat în sânul său elemente eterogene, ci a fost despuțat de anumite elemente de către barbarii năvălitori.

Etnicul pur al Ardealului e o garanție pentru întreaga Românie, că viitorarele elite recrutate din sânul său vor purta cu ele și vor pune în valoare pretutindeni specificul genuin al neamului.

În România de mâine, niciun conducător, de nicio categorie, nu va putea exista fără a se stabili cu precizie etnicul lui pur. Și întrucât

e stabilit că sângele, strămoșii și străbunii vorbesc în primul rând în noi, Ardealul este cel dintâi chemat ca să ne dea pătura conducătoare în care acest etnic pur să fie o garanție pentru liberă dezvoltare și punerea în valoare a neamului nostru în spațiul etnic ce-i este rezervat.

În această ordine de idei, trebuie să insistăm asupra spațiului nostru vital pe care orice român trebuie să-l aibă la inimă, dacă vrea ca poporul din care face parte să nu-și compromită existența.

Suntem o insulă de latinătate, izolată prin popoare de origine barbară, interpușe între noi și corpul latinității. Aceasta nu este natural și nu e admisibil.

Intrucât Europa de mâine va fi a europenilor, nu este admisibil ca să fim izolați de frații noștri din Apus, printr-o continuitate străină continentului.

Prin cultură și civilizație, prin desfășurarea geniului specific european pe care-l purtăm în sânge de mii de ani, fără constrângere, va trebui să procedăm la crearea în spațiul balcanic și adriatic a unei spiritualități noi care să aducă după sine purificarea spirituală în geniul specific european a tuturor locuitorilor din aceste părți.

De asemenea, nu este admisibil ca barbarii de la Nord să formeze pretențiuni asupra teritoriilor de la răsăritul Moldovei, cari nu le-au aparținut. Din contră, noi suntem acei cari, în calitate de depozitari ai sângelui și geniului specific european, în aceste părți, suntem chemați să împingem cât mai adânc în răsărit spațiul vital al Europei, spațiul nostru vital, lărgindu-i granițele și redând civilizației și culturii europene spațiile largi bătătorite altă dată de străbunii noștri Traci și Daci, cași de predecesorii noștri de dată mai recentă.

Nu este natural și nu este admisibil ca barbarii de la Nord să formuleze pretenții asupra teritoriilor din preajma Mării Negre, asupra Constantinopolului, asupra sirâmtorilor, asupra popoarelor de la Sud cari ne înconjoară. La Constantinopol și în Balcani au funcționat strămoșii și străbunii noștri. Popoarele de la Sud de origine barbară au în vine un puternic sânge romanic care ne este scump și pe care suntem în drept și datori să-l revendicăm.

Numai prin sângele nostru aceste popoare au reușit să se constituie și să rămână în Europa. Prin acest sânge trăiesc și se guvernează.

Pentru aceste considerațiuni, spațiul nostru vital se întinde din Panonia, altădată romană, până în stepile rusești și de acolo până la Egee și Adriatică.

Această trebură să o știe și să o trăiească orice Român care se respectă, orice tânăr care aspiră la un rol de conducere în Statul Român.

Dar egoismul ne împiedică ca să ne punem în valoare reciproc energiile, rezultând de aici, pierderi incomensurabile pentru neam și pentru patrie.

Și pentru a demonstra în mod sugestiv acest adevăr încheiul acestui articol cu două pilde vii scoase din experiența vieții.

Căătorind odată cu trenul, pe canapeaua din fața mea șiața o tânără și un tânăr cari, după indicațiile pe cari le-am cules în gară, erau bărbat și soție. În zborul trenului și pe o mare distanță femeea nu a făcut altceva decât să citească și să arunce din când în când ochi focși unui tânăr care trona în fața ei, iar bărbatul își pierdea timpul privind absent pe fereastră. În tot acest timp cei doi soți nu au schimbat nicio vorbă împreună. În cele d'n urmă, am întrebat pe femeie cine e domnul care îi stă alături? „E bărbatul meu” — mi-a răspuns — „dar noi ne-am căsătorit cu condiția ca eu să-mi păstrez toată libertatea și el deasemenea.”

Am profitat de împrejurare pentru a-i explica aceleia doamne cât de răcicăta era în concepții. Căsătoria nu e o unire dictată de interese trecătoare. Bărbatul și femeia trebuie să formeze un singur trup și un singur suflet, o unitate de creațiune în ordine fizică și spirituală. Din mărturisirea femeii rezulta că erau uniți numai în puterea legii, că inimile lor nu băteau la unison, că sufletele lor pluteau fiecare în alte sfere, că erau streini de fapt unul de altul.

Le-am explicat că în felul acesta ei și-au ratat viața. Unirea dintre bărbat și femeie vine din alte sfere, d'n sferile imaculate ale transcendentului. E o unire sfântă care guvernează însăși transmiterea vieții, păstrarea și perpetuarea patrimoniului fizic și spiritual al omenirii.

Nici chiar în legăturile, zise pasagere, nu e permisă o asemenea înstrăinare. Nu putem, fără de pedeapsă, să bagatelizăm legământul dintre bărbat și femeie.

Prin căsătoria lor nesăbuită acești doi soți s'au rătăcit în labirintul inextricabil al vieții materiale, fără puțință de salvare. Era o greșală fatală care le-a zădărnicit viața.

Dar de unde a venit această rătăcire, această frivolitate nimicitoare? Femeia, care nu era lipsită de inteligență, nici de darurile Venerei, a fost adânc impresionată de argumentele pe care i le-am pus înainte. Au constituit pentru ea o revelațiune. A fost însă peste

măsură de contrariată de faptul că nu am putut să-¹ descopăr decât o parte de adevăr în scurtul timp ce ne mai rămânea până la despărțire, ceea ce a făcut-o să exclame plină de necaz: „Bine domnule, de ce-ai stat mut atâta timp !

Nu pot uita impresia produsă în sufletele celor doi soți. Ambii m'au petrecut la coborîre până la peronul gării. Nu se puteau despărți de mine. Nu știu ce a devenit viața lor de atunci încolo. Un lucru este însă cert: *noi toți stăm muți unii față de alții, pierduți, fără să ne cunoaștem ca cei doi soți din întâmplarea de mai sus.*

Egoismul se întrepune între noi ca un zid de nepătruns, scoate la suprafață numai părțile vulgare și face ca cele mai bune însușiri, ca forțele noastre creatoare să rămâie îngropate ca aurul în munți, până la sfârșitul vieții.

Nu știu care din noi nu ar fi în situația de a exclama în orice moment al existenței, ca doamna de mai sus : *pentru ce am stat mut față de semenii mei !*

Dar în Europa cea nouă, în noua lume care se naște, nu mai e permis să stăm muți unii față de alții, nici noi ca indivizi, nici popoarele unele față de altele. În lumea cea nouă vom fi obligați să vorbim. Aurul din noi înșine, cași bogățiile munților, văilor și câmpiilor trebuie pus în valoare.

Egoismul trebuie distrus. Trebuie să ne descoperim unii pe alții. Să ne punem în valoare. Să apărem în vâltoarea luptelor, în pace sau în război, cu toate puterile unite, scoase la lumina zilei, puse în valoare și la dispoziția patriei și neamului din care facem parte, singurul vehicol prin care ne putem valorifica în concertul progresului universal.

Indivizii, cași popoarele cari vor sta mute unele față de altele sunt destinate pieirei. Egoismul le condamnă la inanție, la moarte. Omenirea nu mai poate înainta în zigzag, prin căderi și ridicări reiterate la scurte intervale. Ea va trebui să-și deschidă drum larg spre destinul ei de spiritualizare, spre culmile transcendentului, spre dumnezeirea din care emană.

Cei doi soți pe cari i-am luat ca pildă, erau doi mici funcționari la un minister oarecare. Să luăm o pildă din sfere mai înalte. Va fi cu atât mai edificatoare.

Era pe vremea partidelor politice. Eram magistrat într-o mare metropolă de provincie. Se schimbă partidul dela putere și, după obiceiul locului, locul de procuror general devenea vacant. Cea mai mare parte din consilierii curții au alergat la București, înarmat

fiecare cu protecțiile de cari putea să dispună, pentru a solicita pentru sine înaltul post.

Fiecare era cel mai apt, cel mai demn. Niciunul nu și-a pus întrebarea dacă nu cumva vecinul e mai potrivit decât el. Toți erau muți unul față de altul. Egoismul era interpus între ei ca un zid de nepătruns. Călăoreau prin viață fără să se cunoască, streîni unii de alții, cași cei doi soți de mai sus. Procedul întrebuițat era revelator cu privire la izvoarele lor de acțiune, la spiritualitatea lor animatoare, la posibilitățile lor reale de a judeca și de a hotărî în pricinile ce le erau încredințate.

Fără ca să ne vină lumina de sus care să topească ghiața care ne separă, fără dezinteresare, fără iubire, fără eroism, nu există posibilitate de progres, adaptare în lumea care va lua ființă în urma acestui mare război. Lumina trebuie să ne vie și anarhia din moravuri trebuie să dispară.

Avem infinite exemple în genul celor de mai sus. Indivizi, societăți, popoare își secătuiesc energiile. Egoismul atroce le arde ca o materie corosivă.

Să primim lumina. Să pornim pe calea dezinteresării, a iubirii, a solidarității, a creațiunii, a eroismului. Să aruncăm ordinea în haos. Să ne liberăm de egoismul nostru ca de o haină zdrențuită.

Să ne dăm seama că suntem ființe creatoare și că în generația noastră se rezumă toate generațiile cari au fost și toate cari vor fi.

Suntem existențe de o clipă, suntem trecători, dar suntem și eterni. Fără să ne ridicăm pe culmile cele mai înalte ale datoritiilor, nu vom putea să imprimăm generațiilor cari ne vor urma ritmul care să ducă poporul nostru spre marile lui destine.

Am dat exemplele de mai sus, pentru ca să se desprindă în mod sugestiv necesitatea urgentă de a proceda la deplasarea centrului de gravitate din noi înșine în patria și neamul nostru în cari se polarizează întregul nostru destin.

Tot ce avem mai scump se găsește, în primul rând, nu în noi, ci în neamul din care facem parte. Pentru el trebuie să trăim și să murim, dacă vrem să-i pregătim și garantăm strălucitul destin pe care-l poartă în sânge.

Pentru făurirea acestui destin fiecare provincie în care bate un suflet românesc are rolul ei. Dar dintre toate, se profilează la orizont ARDEALUL cu întregul cortegiu de martiri și de eroi, cu toți strămoșii și străbunii cari, pornind din această străveche cetate națională, au dus faima noastră până la acele depărtări, până unde se înlînde spațiul pe care avem astăzi dreptul și datoria să-l dominăm.

ION COLFESCU-DELATURDA

Moneta, circulațiunea și finanțele publice actuale din Occident

Statul, ca reprezentant legal al intereselor colectivității naționale, este chemat să facă față, prin organizația sa financiară, tuturor cheltuielilor necesare pentru ducerea războiului și conform acestui principiu unanim recunoscut, țările încluse în actualul conflict armat duc o politică financiară adaptată nevoilor menținerii unui ritm de producție industrială specială, în care efortarea tehnică merge mână în mână cu aceea a spiritului de abnegație a contribuabililor respectivi.

Nu ne vom opri asupra felului în care diversele state și-au organizat finanțele prin repartizarea sarcinilor fiscale asupra totalității contribuabililor, pentru că fiecare țară și-a avut punctul său de vedere bazat pe realitățile economice din ajunul și cursul actualelor operațiuni militare, dar este interesant de cercetat creșterea neîncetată a cuantumului cheltuielilor de războiu față și de mersul ascendent al datoriilor lor publice mai ales în Statele Unite și în Marea Britanie rămase la principiul etalonului aur.

În acest sens ziarul „Neues Wiener Tagblatt“ ne aduce câteva date foarte interesante din care se vede cât au cheltuit aceste mari puteri capitaliste în cursul perioadei 1938—1943, în vederea ducerii actualului războiu, numai din bugetele lor respective, adică în afară de împrumuturile plasate pe piețele lor interne :

Anii bugetari	Statele-Unite	Marea Britanie
	Miliarde de dolari	
1938—1939	5,7	3,7
1939—1940	5,9	4,2
1940—1941	7,6	5,6
1941—1942	12,9	8,3
1942—1943	24,0	21,3

Precum se vede deci, cheltuielile de războiu ale Statelor Unite au fost cu mult mai mari decât acelea ale Mării Britanii, ajungând ca în exercițiul bugetar 1942—1943 să reprezinte mai mult decât dublul celor făcute de Marea Britanie, deși a-această țară era de patru ani angajată în războiu.

Și această superioritate în cuantumul cheltuielilor de războiu efectuate din bugetele lor ordinare, Statele-Unite și-au menținut-o asupra Mării Britanii și în ceea ce privește sporirea datoriilor interne :

Epoca		Statele-Unite	Marea Britanie
		Miliarde de dolari	
August	1939	40,9	32,8
Decembrie	1941	57,9	54,5
Iunie	1943	140,0	70,9

Așa dar, Marea Britanie avea acum cinci luni o datorie de stat de numai 70.900.000.000 de dolari, pe când Statele-Unite avea una dublă, adică 140.000.000.000 de dolari.

De atunci ritmul cheltuielilor a crescut și mai mult ajungându-se la suma fantastică de 300.000.000 de dolari pe zi pentru Statele-Unite și de 55.000.000 de dolari, tot pe zi, pentru Marea Britanie, încât ca urmare a extensiunii pe care au luat-o operațiunile militare din toamna acestui an, este sigur că cifra totală a datoriei va crește considerabil până la 1 Ianuarie 1944.

Repercusiunile acestor cheltuieli de războiu, nemaicunoscute până în prezent sunt foarte numeroase și se oglindesc în deosebi în creșterea masivă a circulațiunei fiduciare din aceste țări, punând în discuțiune însăși situațiunea lirei sterline din punct de vedere al principiului rigid al acoperirii aur, pentru că această acoperire n'a încetat de-a scăde în Marea Britanie și a început să descrească chiar în Statele-Unite.

Iată acum cum se prezintă această circulațiune fiduciară în Septembrie 1939 și Iunie 1943, nu numai în aceste două mari state capitaliste din apus, ci și din alte țări europene.

Țări	Sept. 1939	Iunie 1943
1. Statele-Unite (milioane dolari)	7.100	16.000
2. Marea Britanie (mil. (lire sterline)	530	945
3. Franța (milioane franci)	130.000	420.000
4. Suedia (milioane coroane)	1.000	1.900
5. Elveția (milioane franți elv.)	2.000	2.600
6. Danemarca (milioane coroane)	450	1.000
7. Germania (mil. reichsmark)	8.700	25.700

Dacă facem abstracție de Statele-Unite, de Marea Britanie și de Germania, țări înclăștate într'un războiu operativ pe fronturi îndepărtate și considerăm circulațiunea fiduciară din celelalte state citate, vom vedea că și aceasta a crescut în proporții destul de mari datorită pe de o parte măririi continui a prețurilor și deci a costului vieții, iar pe de altă parte încetării circulațiunei monetei din cauza unei trebuinți aprige de ținere la domiciliu a unor sume monetare numeroase, cari în alte vremuri ar fi constituit fenomenul numit al tezaurizării.

Toate aceste fenomene constatate în domeniul monetar al diverselor state, sunt însă tot efectul actualului conflict armat, încât cu drept cuvânt oglindesc repercusiunile cheltuielilor de războiu, asupra finanțelor publice și private, moneta fiind cea mai sensibilă antenă de verificare a stării de spirit din punct de vedere capitalist.

Ori, considerată de-a-lungul formațiunei sale istorice, moneta este o marfă privilegiată, deoarece servește la procurarea tuturor mărfurilor sau serviciilor, concentrează, în ea, expresiunea tuturor trebuințelor și are un deuseu nelimitat la preț fix, în urma principiului liberei sale bătăi, dar, în schimb, se prezintă totdeauna și sub forma unei mărfi a cărei valoare este oarecum artificială, întrucât are o întrebuințare pe care numai legea i-o confea, sau i-o poate retrage.

Deaceia caracterul complex al monetei, privită sub unghiul circulațiunei fiduciare din actualul războiu, are multe aspecte nelogice, din punct de vedere al economiei clasice, mai ales că face abstracție, în mare măsură de situațiunea finanțelor publice și de aceea a institutelor de emisiune din anumite țări ale occidentului, profund și organic, atașate etalonului-aur.

Și deși situațiunea reală a finanțelor, nu poate fi judecată exclusiv după starea financiară a băncilor de emisiune respective, mai ales că însăși principalele posturi ale acestor instituțiuni nu sunt oglinda perfectă a actualei conjuncturi, totuși nu sunt lipsite de interes tendințele ce se desprind din unele măsuri luate de curând, în Apus, precum și acelea ce reies din creșterea volumului circulațiunei fiduciare, în strânsă legătură cu acoperirea respectivă.

Azi, pe primul plan al actualității financiare, se așează blocajul devizelor în Statele-Unite, care s'a manifestat prin mă-

sura interzicerii exportului a unor anumite titluri de plată, ca efectele și cecurile, între Statele-Unite și o serie de „țări-blocate“, mai ales că, în plus de această primă interzicere, însuși comerțul în interiorul Statelor-Unite, cu aceste titluri, este oprit. În ceea ce privește călătorii, aceștia nu pot avea mai mult de 50 de dolari în astfel de hârtii, iar acestea trebuiesc trecute pe numele posesorului, o declarațiune privitoare la posesiunea acestor titluri de plată trebuind să fie remisă autorităților vamale la trecerea frontierei.

Situațiunea institutului de emisiune „Federal Reserve Banks“ arată că stocul de aur monetar este în scădere, stabilindu-se la 22.334.000.000 dolari, în timp ce cota circulațiunii totale de mijloace de plată prevăzute cu o acoperire a crescut dela 17.706.000.000 de dolari, la 17.999.000.000 de dolari, ceea ce face că proporția între rezerve în raport cu circulațiunea și depozitele a scăzut, numai în șapte zile dela 72,6% la 71,6%. Tot în scădere, dar într'un ritm cu mult mai accentuat, se află și proporția între rezervele de aur și angajamentele totale ale institutului de emisiune englez „Bank of England“, aceasta scoborând dela 19,72%, la 14,46%, în-cât, după revista „La revue des marchés“, circulă șvonul că Marea Britanie și Statele-Unite ar fi pe punctul de a încheia un acord pe baza planurilor Keynes și White, conform cărora Statele-Unite vor împrumuta Marei Britanii 5 miliarde de dolari.

În cazul în care Marea Britanie nu va avea nevoie de acest împrumut, tot aceste planuri prevăd că suma respectivă va putea fi întrebuințată pentru a se acorda ajutoare micilor State, actualmente emigrate. Ori circulațiunea biletelor de bancă a institutului de emisiune „Bank of England“ a sporit până la 968.100.000 de lire sterline, ceea ce reprezintă o creștere de 12.100.000 de lire sterline, în numai o săptămână, în timp ce depozitele private scădeau, tot numai în șapte zile, cu 21.300.000 lire sterline.

Acelaș fenomen al sporirii circulațiunii fiduciare îl prezintă și situațiunea institutului de emisiune al Olandei, care arată că volumul biletelor de bancă în circulațiune a crescut, dela 2.738.000.000 de florini, la 2.793.000.000 de florini, iar contul general normal al Tezaurului a trecut brusc dela 83.000 de florini la 443.000 de florini într'un interval de șapte zile.

Banca Națională a Belgiei înregistrează și ea o urcare a circulațiunii fiduciare, pentru că la postul „bilete de bancă“ se observă o creștere de 1.025.000.000 de franci în opt zile, în timp ce conturile curente, cari reprezintă oglinda fidelă a ritmului vieții comerciale și financiare a țării, scad ca volum cu 392.000.000 de franci belgieni, în aceeași perioadă de numai o săptămână.

Din examinarea acestor câtorva posturi mai importante ale institutelor de emisiune din Statele-Unite, Marea Britanie, Olanda și Belgia, reiese clar nevoia, din ce în ce mai mare, a piețelor financiare și comerciale din aceste patru țări capitaliste ale apusului, de a avea la îndemână o cât mai mare cantitate de semne monetare spre a putea obține, probabil lichidabilitatea aproape momentană a capitalurilor investite în diverse întreprinderi cu caracter speculativ făcute în vederea obținerii unor câștiguri rapide.

Pe de altă parte, acelaș spor al circulațiunii fiduciare este imperios cerut de creșterea neîncetată a indicelui de scumpețe și de nevoile producției curente de războiu, în schimb însă, scăderea acoperirii în aur a angajamentelor totale, pune în discuție, din punct de vedere pur doctrinar, teoria etalonului aur, întrucât în Marea Britanie, această acoperire a ajuns, precum am arătat, la numai 14,46%.

Pe tot timpul cât actualele operațiuni militare continuă, problema aceasta a etalonului aur nu se poate pune, acesta fiind susținut forțat, dar la închierea păcii, toată artificialitatea actuală în materie monetară va fi înlocuită prin baze reale de reazăm, pentru că, încă de pe acum, se discută alcătuirea unui plan valutar și stabilirea unor credite internaționale de lungă durată pentru refacerea Europei postbelice.

Din discuțiunile duse între marii financiari Keynes și White care au întocmit proiecte în vederea creerii unei bănci mondiale internaționale, reese, după cum ne lămurește Kölnische Zeitung din Septembrie, anul curent, că în ceea ce privește trebuința de a da stabilitate monetelor, este necesar aurul.

Însă problema capitală este de a se ști dacă, prin crearea unei bănci mondiale, cu un fond de zece miliarde de dolari și cu o acoperire de 50% în aur, calcată după vechea organizație a Băncii plăților internaționale dela Bâle, rezervele de aur ale

Statelor-Unite vor putea fi consacrate ideii de stabilizare monetară internațională, pe bază numai de împrumuturi voluntare sau cesiuni, dela stat la stat, fără de concesiuni excesive pe teren politic.

Până când această bancă mondială ce urmează să emită o monetă ce va aparține statelor participante, în proporție cu nevoile și subscripțiunile lor la un fond general de stabilizare pus la dispoziția susnumitei bănci, realitățile financiare vor fi strâmb reflectate de nevoile propagandistice interesate, iar o legătură dintre monetă, circulațiunea fiduciară și finanțele publice va fi o simplă ficțiune teoretică *ad-hoc*.

Dr. FLORIN CODRESCU

Laureat al Facultății de Drept din Periş

Cine vrea să trăiască, să lupte !

Nu oboseala, nu bolnava trudă

De-a stăvilii o frământare crudă

E vieața. Din adâncuri ruptă,

Vieața-i un etern îndemn la luptă.

Ridică limpezi ochii tăi albaștri

Și lasă-i să scânteie precum aștri

Tiviți pe firmament. Indemnuri sfinte

Sunt vocile ce spun mereu : 'naînte.

De știi să lupți, a ta fie cununa,

Chiar dacă mâine, una câte una

Petalele-or cădea în vânt. Ci iară

Vei dobândi o nouă primăvară.

Dacă vieața e un câmp de luptă,

Cu din pământ țâșnită sevă luptă.

Fii cel dintâi, acolo unde zorii

Aruncă foc în ținutul viorii.

Fii cel dintâi, când dor de libertate

Gonește'n moarte brațe'nflăcărate,

Căci astfel vei trăi ! Din sânge suptă,

Vieața-i un etern îndemn la luptă.

VERONA BRATEȘ

Tumulusul

— MORMÂNTUL EROULUI —

Poem dramatic de HENRIK IBSEN
tradus în versuri de CONST. RÎULEȚ

PERSOANELE

Roderick : bătrân pustnic.
Blanka : fiica sa adoptivă.
Gandalf : rege în Norvegia.
Asgot : bătrân Viking.
Hrolug :
Josteyn :
Hemming : trubadur în solda Regelui.

— Mai mulți Vikingi —

Acțiunea se petrece într'o mică insulă din vecinătatea Siciliei înainte de pătrunderea Evangheliei în Norvegia. Scena înfățișază un loc înconjurat de arbori la țăramul mării. În fund, la stânga, se văd ruinele unui templu antic. În mijlocul scenei un mormânt acoperit de flori.

SCENA I

RODERIK ȘI BLANKA

Roderik scrie în partea dreaptă a scenei ; în stânga se află Blanka pe jumătate culcată.

BLANKA

Soarele apunând, aprinde coama valurilor mării.
O tăcere neclintită — ca'ntr'un templu — e la mal,
Ca'n pădure pe sub ramuri îmbinate ; pacea serii
Dulci de vară se așterne, peste flori, ca un semnal.
Ca o blândă porumbiță ea se lasă-apoi pe mare,
Ca o lebadă ce-aduce taina umbrelor de sus
Zeii vechi dorm în pădurea portocalilor, în care
Statue mari evocă vremurile ce s'au dus.
Sânt în marmoră, acolo, împietrite pe vecie,

Indrăzneala și Credința și Virtutea la un loc ;
Unde vom găsi simbolul, ce-i sortit ca să învie
Vremea veche — antîchitatea, — cu apusul ei noroc !

(Se ridică)

Tata mi-a vorbit, adesea, de o lume 'ndepărtată,
De o țară ce se 'ntinde, scumpă, dincolo de mări ;
Viața izbucnește acolo, pretudindenii răsfățată,
Aici zeii doar în piatră mai au, astăzi întrupări.
Și, aici, în faptul serii, când mi-apasă o duhoare
Caldă inimă 'ntristată sboară gândul meu spre Nord,
Spre decorul ce se 'ntinde alb și rece de ninsoare...
Văd corabia nălucă și mă văd zorînd pe bord !
Ah, ruine colbuite zile lungi moleșitoare !
Acolo e avalanșa ce nu are timp să stea ;
Acolo, când primăvara se arată zâmbitoare,
E viață-adevărată, cum e moarte iarna grea.
Ale lebedelor aripi, ah, de le-ași avea, părinte !

RODERIK

BCU Cluj / Central University Library Cluj
(După o pauză, continuând să scrie)

O, când Ragnarok topi-va, în al vieții sale apus, —
Ca să toarne o viață mai curată, mai cuminte —
El sălbatecele forțe, Alfader Balder iar sus,
Peste Asken, o să fie și cu dulcea Freja. Tată,

(După ce o privește o clipă pe Blanca spune)

Ce ai tu, de adâncită și pierdută stai, ca'n vis?
Și privirea ta cea dulce încotro e îndreptată?

BLANKA

(Apropiindu-se)

Iartă, scumpul meu părinte, dacă ochii am închis,
Ca să urmăresc cu gândul, lebăda imaculată
Ce străbate, cu-a ei aripi, largul apelor pustiu!

RODERIK

De nu te opream, frumoasă lebădă îngândurată,
Te-ai fi dus până la Thula — cine știe?

BLANKA

Eu o știu.

Oare lebăda nu sboară pân'acolo în primăvară,
Ca să se întoarcă iarna îndărăt aici la noi?

(Așezându-se la picioarele tatălui său)

Nu sânt lebădă, părinte, și nu vreau să-ți fiu povară,
Sânt un șoim captiv, ne leagă lanț de aur pe-amândoi, —
Șoimul tău!

RODERIK

Prin lanț de aur ce vrei tu să spui, copilă?

BLANKA

Că el este a mea iubire pentru tine, șoimul prias
Chiar dac'ar voi să sboare, n'ar putea. Imi este milă
Și de tine și de mine. Bietul tânăr șoim învins! Iuj

(Se ridică)

Dar când lebăda ușoară, peste-a valurilor spume,
Trece ca un nor, atuncea, strălucite vremuri vechi,
Din îndepărtata Thule, cu eroica ei lume,
Imi apar așa cum tata mi le puse în urechi!

(ca în vis)

Și îmi pare, văd, că albul lebedei i-acum o barcă
Aurită-având la proră un cap falnic ca de smeu;
Drept în față, în picioare, stă Eroul. Are parcă
Păr de aur și o cască de aramă. Visul meu!
Are ochi albaștri, pieptul i se umflă să se spargă
De mândrie; iar, cu dreapta, ține paloșul cel greu!
Eu cunosc erou-acesta, rătăcind pe marea largă,
Prins ca'ntr-o naiade'n ivse, ce pornesc din gândul meu!

RODERIK

Tu visezi prea mult, copilă și mă tem că sbori cu dorul
Prea adeseaori spre neamuri dela Nord.

BLANKA

Și de-i așa?
Tu știi pricina...

RODERIK

Copilă!

BLANKA

Mi-ai vorbit despre poporul
La care-ai rămas cu gândul. hei, din tinerețea ta!
Dece oare, când aminte îți aduci de vechi războaie,
De tovarășii de luptă, ai tot sângele 'n obraz?
Dece ochiul tău străluce, corpul nu se mai îndoaie?
Pentruce stai drept și tânăr, adâncit ca'ntr'un extaz?

RODERIK

Da, 'n extaz! Acești războinici dârzi au împărțit cu mine
Bucuria și necazul. Și povestea lor e-a mea.
Tu creșcuși aici, în soare, din peisagiile divine
N'ai văzut nimic. Nici munții zugrăviți în iarnă grea
Cu'n albastru'n licărire de argint. Și în ureche
Nu ți-a tresărit vreodată ascuțitul glas de corn.
Cum vrei tu să te 'nfierbinte glorioasa vreme veche.
Povestirile ce'n suflet, ca pe-un balsam ți le torn?

BLANKA

Eu cunosc acele piscuri și știu bine cum vibrează
Trâmbița la Nord. S'aude și se vede minunat
Și fără a noastră simțuri, dacă inima ți-e trează,
Dacă sufletul să afle, îți e veșnic însetat;
Văd cu ochii trandafirul, roșiile lui petale,
Dar cu-a inimii privire în caliciul său străbat
Și zăresc acolo alful și-aud imnurile sale
Înălțate spre slăvirea forței care-a colorat
Floarea și i-a dat parfumul!

RODERIK

Fiica mea, tu ai dreptate!

BLANKA

Tocmai pentru că ținutul eu nici când nu l-am călcat,
Mi s'arată toate ntrânsul mai frumoase mai curate
Și 'n închipuire locul mi se pare fermecat.
Tu îmi scuturi cu drag, colbul de pe basmele divine
Și trezești din depărtare, cântecele cu voinici;
Dar de-ți cer o deslușire — cât de mică — despre tine,
Cum trăiai printre ghețarii dela Nord, tu nu mai zici
Nicio vorbă. Ți se 'nchide ochiul, buza ți se strânge
Și ceva parcă te-apasă, ceva greu, colea, pe piept.

RODERIK

(Ridicându-se)

O, copila mea. Normanzii sânt viteji ce noată'n sânge.
Pace vremilor trecute; mi-ar fi greu să le deșept!

BLANKA

Dar războinicul nu este și la Sud aceeași fiară?
Ai uitat grozava noapte, de's acum zece ani,
Când în insulă străinii, năvălind, în foc și pară,
Prefăcut-au glia-aceasta? Ce sălbateci, ce tirani!

RODERIK

(Vizibil neliniștit)

Straje gurii mele, fată. Uite soarele-asfințește.
Ai să ne întoarcem. Vino!

BLANKA

(Plecând cu părintele său)

Tată, întinde-mi mâna.

(Se oprește)

Stai!

Te rog stai.

RODERIK

Dar ce ai oare?

BLANKA

Uite colo! Vezi?

RODERIK

Firește!

BLANKA

Pentru 'ntâia oară, astăzi, de atâta timp, uitai.

RODERIK

Ce-ai uitat?

BLANKA

(Arătând cu mâna Tumulusul)

Această piatră și acele flori.

RODERIK

Adică? BCU Cluj / Central University Library Cluj

BLANKA

Florile sânt vestejite și coroana s'a uscat!

Să te duc întâi acasă și apoi o viorică,

Trandafiri... viu ca să caut. O, nu este niciodat'

Mai înviorat, mai proaspăt și mai plin de poezie,

Decât rupt în timpul nopții, un boboc de trandafir'

(Ese prin dreapta)

SCENA II-a

ASGOT, GANDALF, JOSTEYN, HROLLUNG, HEMMING
ȘI MULȚI VIKINGI

(Gandalf și Vikingii intră prin dreapta)

ASGOT

Iată-ne ajunși.

GANDALF

Dar unde sântem oare?

ASGOT

Cine știe?

Codrului, cu pașii noștri, întâi trebuie să-i dăm bir
Și-apoi, după ce l-om trece, hăt departe, pe o stâncă,
Sper că mai sălășluște și acumă vechiul zid.

JOSTEYN

Spune, rogu-te, stăpâne, rătăci-vom oare încă
Prin meleagurile-acestea care'n față-mi se deschid?

HROLLUNG

Poruncește ce să facem?

GANDALF

S'ascultați pe-al vostru Rege
Cu supunere orbească, mai întâi tăcând chitic!

(lui Asgot)

Când ați fost, ultima oară, ați uitat de vechia lege.
Din nectarul răzbunării n'ați lăsat să gust nici pic!

HROLLUNG

Ești al nostru Rege. Ostașii ți-au iurat, veci, credință.
Către glorie cu toții, vitejește te-am urmat.

JOSTEYN

Și către comori din basme!

MAI MULȚI VIKINGI

Vezi că nu e cu puțință
Să calci datina!

GANDALF

Dar cine vina de-a o fi călcat
 Mi-o aduce astăzi mie? Eu cunosc străvechii lege:
 Când un frate cade în luptă, doborât de inamici
 Și când corbii, fără să aștepte sângele să i se nchege,
 Sfârtecatu-iau plămânii și l-au ciopărtit aici,
 Răzbunarea nu e oare, pentru noi, o datorie?

MAI MULȚI VIKINGI

Este! Da!

GANDALF

Atunci fiți gata: toți un paloș și un scut!
 Voi să răzbunați un Rege; Rege vouă, tată mie!

(Mișcare printre Vikingi)

HROLLUNG

Un părinte!

JOSTEYN

Și un Rege!

GANDALF

Să vă spun ce n'ați știut:
 Tatăl meu, puternic Viking, a plecat, ultima dată,
 Cu Asgot, unchiașul nostru, acum doisprezece ani,
 În război. Cutreerat-o vreo doi ani, cu a sa armată,
 Dintr'un țărm într'altul, pân'a aflat, dela țărani,
 În Sikoloj că, alături, într'o insulă vecină,
 Căpetenia zidit-a un înfricoșat castel
 Și comori fără de număr că'n pereții lui suspină!
 Tatăl meu, în timpul nopții, poposi aici, la el.
 Mergea'n frunte, fără teamă, și lupta cu 'nversunare,
 Făr' să vadă moartea'n juru-i pe tovarăși secerând!
 Dădu foc, din temelie, așezărei seculare
 A stăpânului de-aicea. Și lupta cu-a'i săi la rând!
 Dimineăța, când lumina începu să deslușască
 Locul luptei, rămăsese o ruină din castel
 Și'n cenușă își găsise adormire vitejească
 Tatăl meu, cu vreo sută de voinici pe lângă el!
 Doar Asgot, aici de față, cu puțin soldați scăpase.

ASGOT

Pânzele-am întins și iute către Nord ne-am îndreptat;
Acolo-am cătat pe Gandalf în zadar. Trecut pe vase,
În Islanda, vulturașul plin de faimă s'a lăsat.
Spintecase marea'n grabă, însă decât el mai iute,
Vestea vitejiei sale străbătuse țări și mări.
După căutare multă, pe cărări necunoscute,
Ca să-i dau cumplita veste, vestea tragicei chemări,
Vara asta-i găsi urma la Welksland. Și-aflând peirea
Scumpului său tată, Gandalf, pe toți zei mi-a jurat
Să-i răzbune-amarnic moartea. A, sosit-a ispășirea
Pentru cei de-alcă.

JOSTEYN

Se cade să te-arăți neîndurat!
Dar, dacă ai fi fost eu Rege, la Welksland sedeam și-acum,
Căci erau comori acolo, numai bune pentru noi!

HROLLUNG

Faimă de cules!

GANDALF

Amice, tu te cam întreci cu gluma!
Asta e credința voastră pentru-un Rege de eroi?

JOSTEYN (Mucalit)

Nu te'nfuria, odată ce e mort el, răsbunarea
Ar putea să mai aștepte.

ASGOT (Infuriat)

Socoteală de pitici.

JOSTEYN

Dar dacă am ajuns aicea...

HROLLUNG

Nu vom sta la sfat cu marea!
Să-i zidim spre amintire, mândru monument aici.

MAI MULȚI VIKINGI

Da! Da! Da!

ALȚII

Din foc și sânge.

ASGOT (Rar)

Da: prefer materialul!

GANDALF

Și-acum ostrovul străbateți, dragii mei, în lung și'n lat!
Căci, în noaptea asta, începe răzbunarea. Idealul
Imi ajung, sau cad alcea, pe vecie înmormântat.

ASGOT

Da, el a jurat să piară.

GANDALE (Solemn)

Și-o mai jur încodat'
Jur pe Zei! Jur pe toți zeii! Pe toți zeii din Valhal!

HEMMING

cu o liră pe umăr se apropie de războinic și-i zice pe un
ton rușător.

Nu jura, Gandalf!

GANDALF

Dar cei ai?

HEMMING

În pădurea întunecată
Nu te-aud, ca'n munții noștri, marii zeii!

ASGOT

Vai, în ce hal
Aerul de Sud te-aduse!

HEMMING

În Welksland plecai urechia
La apostolii, ce dulce, de Cristos cel alb al lor
Povesteau cu atâta râvnă, că-îmi clătinară vechia
Datină. Și mă pătrunse, pentru vecii vecilor.

GANDALF

Ești un biet poet. Ai glasul de argint. Și de aceea
Hotărît-am să fii față la mari fapte de război,
Ca târziu, la bătrânețe, să-mi renaști tu epopeea
Luptelor de altădată, ascultat, tihnit, de noi,
Iarna, când e lungă seara! Amintirile 'ncrustate
De poet în vers e groapa ce-o răvnește orice erou!
Haide, du-te, piei din față-mi! Fă-te popă-acum, ingrate,
Pune-ți lira în cui și îndreaptă-ți pașii tăi spre drumul nou.

(Râzând)

Ce mai bard era să cânte pe Gandalf, viteazul rege!

(Vikingii pătrund, prin stânga, în pădure. Hemming
îi urmează)

ASGOT

Triste vremuri apucărăm: pierem cet credința'n zei;
Iar, din datina străbună, astăzi nu se mai alege
Nici un obicei. Mă bucur că's bătrân și că pe-ai mei,
Pe Normanzi, n'o să am zile ca să-i văd în decădere!
Însă tu, mărite Rege, tu ești tânăr și voinic,
Ești dator să aperi legea, legea noastră care pier
Și pe-ai noștri zei.

(ASGOT urmează pe ceilalți vikingi)

GANDALF, după o pauză

Bătrânul pleacă fără nici un pic
De regret cu ceilalți Vikingi. Și nici nu se'ncrede în mine!
E tăiat parcă din blocul de granit și-ades îmi vine
Să-l compar cu Thor cum este, înarmat de Mjölmer. Eu
Așa-l văd ,cum e'n palatul nostru părintesc de-acasă
Cu centura luptei 'ncinsă peste șolduri. Așa-l văd!
Cine știe ce-i pe acolo. Munților, știu, nu le pasă,
Nici pădurilor bătrâne! Dar eu vreau ca de prăpăd
Țara să-mi salvez. Poporul meu e cel de altădată?
Nu, străbate stricăciunea. Forțele s'au vlăguit;
Floarea, chiar cea mai curată, de otravă-i îmbibată,
Acolo, la Nord, acuma!

(După o pauză privind în juru-i)

Iar aici m'a cucerit

Aerul curat, pădurea. N'au parfumat atât de dulce
Codrii plini de brazi ai noștri.

(Observă, deodată, mormântul)

Ce? Un tumulus? In el

Un bătrân erou de-ai noștri s'a-ntins bine să se culce!
Un mormânt nu mă lasă nici aici? Era o seară
Amintirea n'umă lasă nici aici? Era o seară
Inghețată. Pe genunchii bietului meu tată, mic,
Ascultam sfios povestea, cu ochi mari și chîp de ceară,
Despre Odin, de Tor, de Balder, fără ca să pierd nimic
Din a zeilor mărețe întâmplări de vitejie!
Dar ce timp frumos e-aceia! Codrul ăsta e la fel
Cu pădurile în care trăia Freja. Însă mie
Tata n'a vrut să-mi explice ce'nțelege prin acel
Nume. Ce fel e zeița: de-i frumoasă, cum arată.
Și-mi spunea că o femeie mă va desluși târziu.

(Ascultând)

S'aud pași străini prin codru. Iată că sosește, tată
Răzbunarea. Jurământul, Gandalf, l-ai în minte viu.

(Se ascunde în boschetul din dreapta)

SCENA III.

BLANKA și GANDALF

Blanka intră prin stânga; părul îi este împodobit cu frunze
de stejar; în mână are un coș cu flori. Impletește o co-
roană, așezându-se în stânga.

BLANKA

Jos, în valea verde, cântă guralivele izvoare,
Valurile înspumate, năvălind, se sparg de mal;
Inșă-a răurilor șoapte și ale mării visătoare
Valuri n'au pătrunzătorul farmec, fără de egal,
Al acestor flori ce parcă s'au lipit una de alta,
Ca două surori, venite ca să plângă pe-un mormânt.

(Arată tumulusul)

Pentru ele v'n aicea, zi și noapte, subț înalta
Boltă ce'nlesnește visul. Gata mi-e coroana. Sânt
Pregătite să acopăr subț flori piatra mormântală,
Ce ascunde Luptătorul. Da, e 'ntradevăr frumos.

(Arată mormântul)

O viață sfărâmată. Un viteaz! Și ce năvală
De eroice avânturi s'a oprit aicea, jos!
Amintirea nu se șterge. Peste groapă, o piatră rece.
Dar prietenul sosește; el pios culege flori
Și cu ele parfumează marmura. Mireasma trece,
Dar rămâne amintirea, morții sânt nemuritori.

(Se sue de așează coroana pe piatră).

II

Iată visurile mele, elegante rândunele,
 Ce pornesc, din nou, pe mare, spre Normanzi, în drumul lor.
 Un erou adună'n suflet toate gândurile mele,
 Sunt vultur în vârf de munte, văd departe și mi-e dor.
 Văd o barcă, printre valuri, ca un pescăruș. La mine,
 Vin la mal. Eu sunt o biată fată dela Sud, nu pot
 Și nu știu să aștept. Deci vin-o. De pe frunte, pentru tine.
 Eu îmi smulg a mea coroană de stejar. Ți-o dat de tot.
 Poți s'o iei, viteze, ia-o ! Te chem pentru a doua oară !

(Aruncă coroana. Gandalf iese din boschet și o ridică).
 Iată-te ajuns. Venit-ai !

(Ea își freacă ochii și privește surprinsă pe războinic)
 Ești chiar tu, nu e un vis!
 Însă cine ești, străine ? Și ce vrei ?

GANDALF

Întâi coboară,
 Dă-te jos de pe-acea piatră și-om vorbi, de ne-o fi scris.

BLANKA, coborând

Iată-mă !

(Privind pe Gandalf)

Încinge pieptul platoșa și pe-a sa frunte
 Poartă casca de aramă, precum mi l-a'nfățișat
 Tatăl meu.

(Tare)

Ia scoate-ți casca.

GANDALF

De de ce ?

BLANKA

(poruncă sfioasă)

S'o scoți !

(Mai încet)

O punte

Dela el și pân'la mine vechiul vis mi-a aruncat.
 Ochi albaștri, păr de aur.

GANDALF

Dar cine ești tu, femeie ?

BLANKA

Un copil sărac.

GANDALF

Se poate ca să fie precum zici,
Însă ești cea mai frumoasă dintre toate !

BLANKA, râzând

Cred, dar ce e
Să le întreci pe toate, când ești doar tu singură aici ?

GANDALF

Singură ?

BLANKA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Doar eu cu tata. Are o barbă argintie,
Se prea poate să fiu doară mai frumoasă decât el.

GANDALF

Tu ești veselă copilă.

BLANKA

Nu întotdeauna.

GANDALF

Mie

Despre ostrovul acesta mi s'a povestit altfel;
Că's locuitori într'ânsul. Și sânt mulți.

BLANKA

Da, altădată,
Sânt trei ani de-atunci. Povestea tristă oare vrei s'o știi ?

GANDALF

Da, Țiu mult.

BLANKA

Trei ani din noaptea...

(Se așează)

Nu stai jos ?

GANDALF, retrăgându-se cu un pas

Nu.

BLANKA

Deodată

Năvăliră aici bandiții înarmați. Ucid pe vii,
Pustiesc în cale totul. Cei care au scăpat prin fugă,
Alergară drept la tata, sus, pe stâncă, la castel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GANDALF

Tatăl tău avea castele ?

BLANKA, simplu

Da.

GANDALF, încet

Dar ce tot îmi îndrugă ?

BLANKA

Se lăsase un întuneric. Hoții s'au urcat la el.
Porțile căzură, ziduri groase fură'n noapte sparte
Și, prin fier și foc, trecură barbarii tot ce-a fost viu !
Strecurându-mă în codru, eu de viață avui parte !
Văd și-acum arzând castelul, aud răcnete. Eu știu
Că în noaptea blestemată s'a făcut apoi tăcere :
Banda se scurgea spre maluri și în bărci se'nghesuia,
După ce lăsase'n urmă un copil fără putere.
Dacă'r fi aflat-o, poate, n'ar mai fi rămas nici ea.

GANDALF

Parc'ai spus c'al tău părinte nu murise ?

BLANKA

Ți-am spus oare ?

Cel ce m'a crescut trăește ! În tăcerea de mormânt,
Stam pe-o stâncă, disperată, când — deodată — la picioare,
Intr'o groapă-aud un vaet, un suspin adus de vânt.
Mi-a fost frică întâi, dar pe-urmă m-am lăsat încet la vale;
Un străin atât de palid și însângerat zăcea
Ghemuit acolo'n glie. I-am spălat rănilor sale,
L-am scăpat și-mi pare bine : el e fericirea mea.

GANDALF

Și ți-a spus ?

BLANKA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se întâmplase să sosească aici în seara
Când au năvălit barbarii — el era neguțător.
S'a luptat cu ei amarnic, însă îl doborîse fiara
Și, sfârșit, căzuse'n groapă. Planuri pentru viitor
Am urzit, loviți de soartă. O căsuță, în pădure,
El a înjghebat în grabă, adăpost pentru-amândoi.
Și-am trăit aceeași viață. Simțemintelor lui pure,
Ca de tată, eu răspuns-am prin iubire. Mai apoi
O să-l vezi. Nu mergi la dânsul ?

GANDALF

Stai, te rog, mai stai cu mine.
Să fim singuri ! Împreună ne-o găsi. Nu merg la el.

BLANKA

Cum vrei tu. Dar să n'ai grije : o să te primească bine.
Sântem bucuroși de oaspeți ! Crezi că doar în Nordu'acel
De care auzii atâta, ospitalitatea-i lege ?

GANDALF

Nordul ? Care Nord ?

BLANKA

Ia lasă, că eu știu de unde vii !
Tata mi-a vorbit, adesea, despre-ai voștri, înțelege !

GANDALF

Și ți-e frică ?

BLANKA, simplu

Zău ! De cine ?

GANDALF

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre-ai noștri cam ce știi ?

BLANKA

Tata v'a slăvit, adesea, vitejia uimitoare,
Gloria neîntrecută, câștigată în război.
Eu n'am paloș și nici zale. Sânt o fată. Dece oare
Mi-ar fi teamă ?

GANDALF

Se înțelege. Cei ce-au năvălit la voi,
Ți-a spus tata, cam de unde au venit ?

BLANKA

Nu, nici odată !
Știu c'au fost străini, dar dacă ții, o să-l întreb din nou.

GANDALF

De prisos.

BLANKA

De răzbunare ți-este inima-nsetată,
Sânge vrei!

GANDALF

Vai și uitasem moartea Regelui erou!

BLANKA

Răzbunarea, după mine, nu-i un simțământ de seamă.

GANDALF (îndreptându-se către fund)

Salutare!

BLANKA

Pleci?

GANDALF, oprindu-se

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aicea, ne vom revedea, acum

Înc'o vorbă. Cine doarme în acest mormânt?

BLANKA, tace

GANDALF

Ți-e teamă?

BLANKA

Nu știu.

GANDALF

Fără s'ai ideie cine-a fost, tu torni parfum,
Din atâtea flori frumoase, peste piatra-i funerară?

BLANKA

Dece nu? Bunul meu tată să fac astfel m'a îndemnat:
Să rog cerul pentru aceia cari adus-au foc și pară
Prin meleagurile noastre!

GANDALF

Pentru dușmani? (Cu admirație) Minunat!

BLANKA

M-am rugat, deatunci, smerită pentru ei. Strâng laolaltă
Flori cu flori și fac cunune mândre pentru acest mormânt.

GANDALF (Uimit)

Curios ! E cu putință ?

BLANKA

E religia mea înaltă !
Care-mi poruncește. Este idealul nostru sfânt.

GANDALF

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Ce religie umilă ; ea răpește orice vlagă
Luptătorului. Deaceia nu mai sânt eroi la Sud.

BLANKA

Ei, dac'ar putea străbate și la voi această dragă
Și modestă'nvățătură, multe s'ar schimba.

GANDALF (Intorcându-se imediat)

Aud ?

BLANKA

Flori ar răsări pe piscuri.

GANDALF

Lasă munții noștri'n pace
Să se prăbușească singuri.

BLANKA, tresărind deodată

Merg cu tine'n depărtări.

GANDALF

Eu mă'ntorc spre Nord !

BLANKA, cu naivitate

Se poate. Ba te rog să știi că-mi place
Să te însoțesc pe-acolo, peste nouă mări și țări !
Și mai află că, adesea, hoinăresc prin a ta țară,
Printre brazi și prin zăpadă. Serios ! Cam ce socoți ?
Ce e drept numai cu gândul. Dar de m'ai lua, sprintară
Sus, la voi, ți-ar râde casa, v'ași înveseli pe toți.
Ai vre-un trubadur pe-acolo ?

GANDALF

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am avut și-l luai cu mine,
Însă lira-i slăbănoagă, când a dat de soare mult
A plesnit și nu mai cântă.

BLANKA

Minunat : un altul vine
Să-i ia locul. Eu !

GANDALF

Tu ? Oare ?

BLANKA

N'ai crezut ?

GANDALF

Râzi ?

BLANKA

Nu, ascult,
De-un vis fără asemănare, ce mi-a fermecat simțirea,
Înainte de sosirea ta aicea. Scumpul vis,
Ce-o să mă cuprindă iară, după ce... (Se oprește) dar e
vorbirea
Că mă săgetezi cu ochii.

GANDALF

Eu ?

BLANKA

Dar cine ?

GANDALF

Eu ai zis ?
Prin meleagurile noastre crezi că vei găsi tu, fată,
Ale tale flori iubite ? În religionea mea Cluj
Se cuprinde-o 'nvățătură ce a fost taină ferecată
Până te-am văzut pe tine.

BLANKA

Și-ai pătruns în taină grea ?

GANDALF

Da, se spune, despre Odin c'are drept la jumătate
Din mulțimea de războinici, care'n lupte a pierit ;
Iar cealaltă jumătate o ia Freja.

BLANKA, naivă

Pe dreptate...

GANDALF

Chiar eu însumi : jumătate îi sânt Frejei juruit.

BLANKA

Ești de nepătruns.

GANDALF

Ți-oi spune.

BLANKA, repede

Trebuia să mă'ntorc la tata,
Am întârziat. Adio!

GANDALF

Cum? Te duci?

BLANKA

(Ridică de jos coroana de stejar și o așază în jurul căștii
lui Gandalf)

Ți-o las pe ea!

Ce ți-am dat, Odino! Grădăni în visul meu, curată
Cununiță, trează astăzi ți-o ofer, i-a ta, o ia.

GANDALF

Rămas bun! (El se repede prin partea dreaptă a scenei)

SCENA IV

BLANKA ȘI GANDALF

BLANKA, singură

S'a dus! Cum tace țărnul singuratic, marea...
Liniștea mi-apasă pieptul. Dece oare a mai venit,
Dacă trebuia să plece? Tăe, ca un fulger, zarea
Și dispăre. Nu se poate. Se va duce negreșit.
Va sbura, ca pescărușii, prins în nopțe de furtună,
Va sbura. Singurătatea mă va ninge-n brațe iar.
Visul meu, țesut în taină dragă, în nopțile cu lună,
S'a întruchipat o clipă și-a fugit, din nou hoinar.
Voi sbura, ca și Petrelul, împrejurul bărcii sale.
(În stânga se aude cornul unui Viking) Dar ce-i asta?
(Cornul cutremură pădurea)

GANDALF

(Intră prin partea dreaptă a scenei și spune încet)

Vai, acum a o se fie prea târziu !

BLANKA

Te-ai întors ?

GANDALF

Fugi, cât e vreme !

BLANKA

Ce-ndrăznești să spui ?

GANDALF

Eu știu

Ce vorbesc ! Ești în pericol. Moartea ți-a eșt în cale.

BLANKA ,nedumerită

Nu pricep nimic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GANDALF

Plecasem să-mi imbarc însoțitorii,

Să-i pornesc la drum, anume, ca pe tine să te scap.

Nici n'ai fi aflat, (după o pauză) dar cornul... Noi sântem
pustiitorii

Insulei de altă dată, Vikingii, cu tata'n cap.

BLANKA

A, Normanzii ?

GANDALF

Da. Normanzii ! Tatăl meu le fuse Rege

Și în noaptea aceia bietul, dragul tată, a fost ucis.

Înțelegi dar : răzbunarea este pentru mine lege,

Că și pentru Vikingi. Trebui să-l răzbun. Imi fuse scris.

Te ascunde după mine.

BLANKA, cu oroare

Fugi, om roșu, plin de sânge !

(Sfârșitul în nr. viitor)

Personalismul în literatură

În mediul social germinează viața în toate reflexele ei.

Din această viață fosforescentă sclipeșc: idei, bucurii, dureri, iluzii, viziuni, visuri, idealuri.

Toate se cristalizează în ceea ce am numi noi idei și sentimente.

În ascendența ideii se impune dela sine gradațiunea.

A se personaliza ideii se impune dela sine gradațiunea.

A se personaliza prin gradațiune înseamnă egocentrizarea eului prin intermediul acțiunii însăși.

Prîmul pas greșit e necesitatea afecțiunii. Mulți scriitori recurg la cel mai lucid realism, pentru a se personaliza până în nucleul cel mai intim al eului.

Și îi observi pe aceștia chiar dela distanță, după ce ai parcurs gradațiunea ideilor în acțiune.

Scriitorul personal caută cu orice preț să se impună prin personalizarea afecțiunilor cât de categoric.

Unii au succes.

Un prototip dintre aceștia e Tudor Arghezi.

Alții fără succes.

Ei se mai cheamă și reclamagii. Atât proza, cât și poezia ne prezintă un vast material de concentrație și selecțiune.

Scriitorul personal e înzorzonat în fiecare moment cu afecțiuni fără cari ochiul său, ca și gândul, nu poate recurge la un inductor poetic în adevăratul înțeles al cuvântului.

Eul său e tot, fiecare vertebră simte numai pentru ea; surâsul e al eului, bucuria e a eului; bucuria e paralizată în nucleu, numai pentru a-l impune în acest nesincer eu, care complică mult geneza acțiunii.

La o idee pusă pe un plan mediocru de gradațiune și realizare artistică (literară) stă în față imberbul, cocoșatul eu, ce împrășcă societatea cu baliverne, zise idei manufacturate după artificialul ultima modă: curente literare improprii, între cari scriitorul artificial cu alururi abundente se plimbă atât de „falnic“. Această noțiune de falnic îl impune de departe și noul făc se naște poet sau prozator.

Scriitori mari nu încap de acești imberbi mărunței ce se afișează pe bulevardele gândirii, cu litere, cacheșe, numai ca să impună eul, nu talentul.

Această noțiune e iarăși la mulți marca de refugiu în largurile societății umane. Drept în față nu te poate privi el, căci îl obsedează toate reflexele spectrului.

Cu inițiale, pseudonime și anonime te impresionează cum poate.

Numai în anumite momente se impune cu numele lui întreg, se plimbă țănoș sfidând scriitorii mari, însă modești și impersonali.

Și mare e ceata acestora ce sfidează lumea cu non-valori în galeria literaților. Și pătrund în toate cercurile. Plină e capitala țării de aceste netalente, pline celelalte metropole și atâtea alte orașe. În deosebi orașele dau procentul cel mai mare. Afișarea pe frontispiciile revistelor veline ne dovedește că aceste netalente nu-și coboară și nici nu își rotesc privirile să vadă cât de mare e nimicnicia în zilele noastre.

Pe scenele mari și mici spumegă lîmfaticii — uzurpatorii de cari ne împiedicăm la tot pasul, fie la București, fie la Timișoara, Cluj, Cernăuți, etc.

Scriitorul impersonal.

Grandoarea, ca și nimicnicia vieții în intimitatea mediului social — de aproape sau dela distanță — o vede talentul cu totul altfel.

Ideea e personalizată prin momentul energetic al eului sincer, impersonal — inductiv și deductiv.

Aceasta e vocațiunea divină, astrală, ca și terestră:

A servi omenirea — dela impersonalitatea eului, până la universalizarea lui în serviciul unei cauze.

El vede lumea cu totul altfel.

Eul se simte mai mare în afecțiunea artei sacre.

El e sacerdotul cu glas divin în divinitatea artei.

Meticulos, profund, sobru, modest, impersonal. În saloane îl vezi în colțuri modeste, neînmănușat și neîngulerat până la urechi.

Cuvântul lui, litera lui e a țării — neafișată pe bulevardele mari ale îngâmfării.

Multilateral, academism în toată ținuta lui academică.

Trece pe ori unde în viață — și nu-l vezi, vorbește puțin și înțelege mult, scrie, citește și orientează lumea.

Fără să-l simți la moment — el disprețuește, blastă, uzurpă cete de imberbi cari asurzesc lumea, cu toate că a lor

e lumea cea mare, galeria numelor răsunătoare și faimoase, ale lor sunt saloanele, scenele, cenacurile copioase cu condimente exotice și fantastice.

Și să apari între ei... în aceste momente..., ori altele! Ar înverzi toți la față.

Te domină de altfel cu teribilul lor netaient, te sfidează din foburgurile lor cenaculare sau reviste pompoase... mărunței și personalii.

Marele poet... marele prozator, care nu poate fi nici măcar asistent (secretar) în laboratorul vast al gândirii celor adevărați!

Onoare, cinste și încurajare excepțiilor! Din generația tă-nără bineînțeleș.

Pe ceilalți îi cunoaștem iarăși bine. Ne dau personalități majestoase, cari la ușa laboratorului unui mare scriitor, s'ar gudura să poată intra, — dar aci s'ar speria de halatul alb și modest al impersonalului eu, care servește artei supremul și sublimul superlativ.

LUCIAN COSTIN

BCU Cluj / ~~Central~~ University Library Cluj

Jertfa

Jertfa celor din morminte,
A fost drum spre mântuire
Faptă fără de cuvinte,
Jertfa lor a fost iubire.

Infruntând moartea cuminte
Au dat vieții strălucire,
Jertfa celor din morminte
Ne aduse desrobire.

Veșnice în amintire
Sunt slăvite umbre sfinte,
In smerită regăsire
Viața noastră nu desminte
Jertfa celor din morminte.

VIRGIL HUZUM

Aspecte ardelenе

Am bunul obicei de a evada adesea din culcuşul meu. Bravând orice osteneală, caut să viu în contact cu realităţile vii ale ţării şi neamului meu. Imi amintesc adesea de legenda lui Anteu din mitologia antică, de acel Anteu care nu-şi putea păstra puterile lui neînvins decât prin atingerea permanentă cu pământul. Legenda are tâlcul ei adânc. Cel ce se desprinde de pământul patriei, de geniul ei ancestral, devine o biată frunză uscată, bătută de toate vânturile. Din pământul nostru milenar, din geniul ancestral al neamului ne scoatem toate izvoarele existenţei.

Contactul strâns cu ele este hrana noastră de toate zilele, singura noastră hrană dătătoare de viaţă.

Şi astfel se face că evadez adesea din culcuşul meu. Dragostea de neam şi de ţară nu mă lasă să mă liniştesc. Impins de aceste resorturi invincibile, am întreprins de curând o călătorie prin Ardealul de sud. Am mers din sat în sat şi din oraş în oraş, pe urmele strămoşilor. I-am revăzut trăind în străne-poţii lor. Şi am luat noi puteri de viaţă.

Am străbătut ţara Oltului, ţinutul Sibiului, al Albei, câmpia Turzei, Munţii Apuseni. Am coborât la Brad, la Tebea, în ţinutul Hunedoarei, în ţara Haţegului.

O ţară minunată. O gură de raiu sunt toate aceste ţinuturi.

Lccuitorii, harnici, pricepuţi, ordonaţi, disciplinaţi, sub conducători la înălţimea chemării lor, constituiesc un furnicar de muncă productivă, de energie constructivă, de autentică viaţă românească, străbătută prin toţi porii de geniul strămoşilor.

Ţinuturile acestea de basm, împreună cu tot bazinul Carpaţilor, sunt leagănul neamului nostru. Minunatele lor bogăţii şi frumuseţi fac parte din fiinţa noastră fizică şi spirituală.

Şesul se înfrăţeşte cu dealul; dealul cu muntele, pădurea cu păşunile, grânarele cu livezile. Şi din tot acest decor din poveşti, răsar din distanţă în distanţă aşezările omeneşti, aşezările, pe cari le simţi cum palpită, pătrunse de atmosfera ambiantă, de geniul strămoşesc, format de milenii în acest decor de poveste.

Nu se putea ca dintr'un asemenea decor să nu ese eroi legendari. Şi nu se poate ca viitorul să nu aducă cu sine izbuc-

nirea geniului latent care germinează în fiecare individ și care poartă în el bogății virtuale cari nu așteaptă decât punerea lor în valoare

Nu numai munții poartă aur, nu numai apele cristaline cari coboară vertiginos din munți și se liniștesc la șes aducând cu ele rodnicia văilor, nu numai vegetația luxuriantă a dealurilor și a câmpiilor poartă cu ele germeul vieții, al unei vieți unice sub soare; dar și omul, și românul, crescut de milenii în acest colț de raiu, poartă cu el posibilități nebănuite, cari nu așteaptă decât să fie scoase la lumină și puse în valoare.

Am stat la sfat cu țăranii și cu orășenii. Ardealul are avantajul de a nu avea în sânul său conducători ruși dela glia străbună. Pe cei pe cari i-a putut avea în trecut, au avut grije nemururile streine să îi pompeze. Pătura conducătoare din Ardeal poartă legătura strânsă cu pământul, cu satul din care a eșit.

Intellectualul din Ardeal, dacă nu e fiu, e cel puțin nepot de plugar. Mirosul proaspăt de glie îl caracterizează. Puterile lui nu s'au irosit prin înstreinarea de pământul patriei. *Anteu își păstrează toată puterea lui invincibilă.* library Cluj

Aici în Ardeal se păstrează, sus și jos, purtatea de rasă, puritatea de neam, singura și adevărată cheazăie a viitorului nostru. Deaceea colaborarea dintre conducători și conduși e plină de roade binefăcătoare.

În tot drumul meu nu am simțit divergențe. Spirit subversiv printre români nu există. Dela un cap la altul, Ardealul a un furnicar în plină activitate.

Geniul specific al rasei trăește în fiecare ins.

Nu este deci de mirare că cele mai mari și variate industrii înfloresc în această parte de țară, că standardul de viață al locuitorilor se ridică văzând cu ochii, cu toate greutatele timpului prin care trecem, că instituțiunile culturale și de utilitate publică răsar ca din pământ, chiar și în cele mai umile așezări românești. Conducători și conduși se întrec în aplicările practice pe teren.

Hunedoara mai ales e un vast șantier de lucru, secundat de aproape de toate celelalte ținuturi. Și e natural să fie așa, pentru că, prin generația de astăzi se manifestă geniul pământului, geniul strămoșilor, puterea sângelui care ne zvâcnește în artere.

Astfel se explică poate, că în pelerinajul meu m'am oprit mai îndelung la săpăturile dela Costești, unde profesorul Daico-

vici, secundat de harnicii lui colaboratori, scoate din uitarea veacurilor cetățile lui Buerebista și ale lui Decebal.

Am avut ocazia să admir geniul strategic al acestor mari conducători.

Privind cetățile, așezările și configurația lor, rămâi uimit cum a putut Traian, cu legiunile sale și cu mijloacele de luptă de pe acele vremuri, să le cucerească. A trebuit să fie o luptă titanică de eroi între eroi.

Depe înălțimile dela Costești privind întăriturile dacice, îți dai seama că puține din neamurile Europei se înfig mai adânc în pământurile ei, că puține din aceste neamuri îi poartă în sânge ca noi geniul ei specific, și pot sta alături de noi în ce privește drepturile și îndatoririle față de bătrânul nostru continent.

Săpăturile dela Costești sunt revelatoare. Ele vor fi completate desigur cu alte săpături, pentru a se scoate la lumină urmele glorioase ale străbunilor, pe tot pământul cultivat și frământat cu sângele lor.

Astfel se va putea determina precis drepturile și rolul nostru de azi și de mâine. Rolul pe care va trebui să-l îndeplinim, VRÂND NEVRÂND, pe care ni-l dictează moșii și strămoșii, sângele cald al eroilor, geniul specific al Europei în care suntem încadrați de mii de ani, cu toată ființa noastră fizică și spirituală.

Din înălțimile dela Costești privind, ne dăm seama că rolul nostru de azi și de mâine ese din adâncuri nepătrunse, că nu suntem liberi a-l îndeplini sau nu, că acest rol constituie rațiunea noastră de a fi, că pentru el sacrificăm cel mai scump sânge al nostru, că **a nu ni-l îndeplini ar fi un act de lașitate, de care nu putem fi capabili.**

Sângele cald ne vorbește. Să i ne conformăm în totul. Să fim eroi ai faptei, dupăcum suntem și am fost eroi pe câmpurile de bătae.

Am fost aruncați în suferință și prăpăd. Am fost puși la cele mai crude încercări, timp de secole îndelungate. Ne-am oțelit în lupte grele și în grele suferințe. Dușmanii ne-au stat în ajutor, pentrucă, prin suferințele pe cari ni le-au provocat, să putem fi astăzi pregătiți de a face față marei noastre misiuni în această epocă de reconstrucție și de renaștere universală.

Suntem acum în ultimul stadiu al încercărilor. Sângerăm

din greu. Suntem acolo unde trebuia să fim, acolo unde moșii, strămoșii și străbunii ne-au dictat să ne ducem, acolo unde sângele ce ne zvâcnește în artere ne-a trimis.

Nu s'a făcut încă ziua pentru noi, pentru popoarele Europei, pentru popoarele lumii întregi. Când se va face ziua deplină, orizonturi largi, perspective mărețe ni se vor deschide înaintea.

Va fi răsplata suferințelor de veacuri. Va fi noua noastră misiune în plină desfășurare. Traian a ocupat Dacia ca să creeze un bastion de apărare în contra barbarilor. Rolul nostru definitiv acum începe.

Dacia reconstituită constituie avantgarda, nucleul, împrejurul căruia trebuie să se formeze, să se închege puterea de afirmare a geniului specific european la confiniile popoarelor cari tind a coborî dela nord și nord-est, pentru a ataca la origine izvoarele de apă vie, cari au garantat până acum de mai bine de două milenii cultura și civilizația universală.

Aspectele ardelenale la aceste concluzii ne duc. Aici este leagănul românismului. Aici ne vorbește geniul rasei noastre, din adâncuri nepătrunse. Pe plaiurile ardelenale vibrează întregul românism, geniul etern al rasei. Ardealul este Meca neamului. Să ne ducem toți ca să ne adăpăm cu apa vie a românismului integral.

ITALICUS

Pitoresc de iarnă

Ce leneși vin —
Și, ce duios, coboară!..

E, parcă un suspîn,
De dincolo de noi...

În haina lor, protocolară,
Ei, sunt așa de goi...

Frumoșii fluturi, sfinți,
Ei, cad așa cumînți...

...Și-aduc, din slava lor,
Atâta liniște — dar, — și atâta dor!..

CRIDIM

Crăciunul la Odessa 1943

Cuvântarea D-nei Alexandrina Gr. Cantacuzino ținută la Odessa la serbarea de Crăciun

Crăciunul nu este numai bucuria copiilor și a familiilor, nu este numai slăvirea Domnului, în această clipă pe tot pământul, nu este numai mărturisirea creștinilor în crezul lor; este, mai presus de toate, ziua nădejdei, serbarea spiritualității, a izbânzei sufletului, asupra materiei, a întronării dreptății, a adevărului; ziua iubirii și a reînălțării prin evanghelie și a înobilării omului, dus prin virtuți și jertfe pe pragul divinității.

Crăciunul din 1943 ne găsește în potop de sânge, de dureri și de lacrimi; ne găsește sfâșiați și mai răi, mai păgâni ca oricând.

Crăciunul 1943 ! În urile apocaliptice ce trăim, în negura grozavă ce ne înconjoară, parcă zărim din depărtări steaua ce luminează cărările mântuirii. Stea bine cuvântată, către tine ne îndreptăm, căci tu, stea de la Bethleem, steaua dreptății așteptată cu înfrigurare de umanitatea întreagă, ești Solul de frățietate și pace; adu-ne puteri noi de salvare, fii, ca odinioară, făcătoare de minuni!

Noi Românii, popor de păstori visători și senini, cari nu râvnim la bunurile altora, ne găsim aci printre voi, cetățeni ai Odesei, păstori de noi căroră, ca și întregii Transnistriei, am căutat a vă dăru cu omenie, din gândurile noastre bune, din simțul nostru de echilibru, de bun simț, de toleranță, de iubire de om pentru om, de înțelegere umană, de frățietate ce apropie pe oameni, îi îmbânzește și nici când nu-i asmuțește pe unii în contra altora.

Alături de viteaza noastră armată, au venit mamele române, admirabilele surori de caritate ale Crucii Roșii, cantinierele, automobilistele, aviatoarele și noi umile misionare creștine ortodoxe, venite pentru a da sufletului ce este al lui, pentru ca pe lângă vindecarea rănilor trupesti să salvăm noi, ucenicele lui Hristos, sufletele, spunând cu El :

„Lăsați sufletele să vie la noi, lăsați-ne să ne iubim, să ne ajutăm, să ne pătrundem de voia Domnului, care este poruncă de înfrățire”.

Noi, în această zi de serbare a Crăciunului, facem o chemare către frații creștini din marea împărăție a Rusiei și le spunem tuturor, celor văzuți și nevăzuți, ca la marea mărturisire în fața Dom-

nului, că nu cunoaștem ură, că nu ne hrănim cu ea, că vrem din toată ființa noastră liniște și pace.

Știm că deasupra mormintelor voastre și ale noastre în cari dorm luptătorii, ce ne sunt atât de scumpi, sunt leagănele pruncilor, este tineretul, generațiile de mâine a căror răspundere colectivă o purtăm și unii și alții și cari poruncesc să găsim calea inimilor spre fericirea și salvarea lor.

Crăciun din 1943, fii Crăciunul vestitor al vremurilor noi, în cari viața va fi trăită în Hristos, pentru Hristos și după legile Lui!

Celor ce s'ar mira că noi, în clipe dramatice ca acestea, serbăm aci în liniște și cântece praznicul mare al nașterii Domnului, le vom răspunde că românul, erou născut, privește în față durerile, încercările și, în cântece, slăvind pe Domnul, își trăiește cu bărbăție desfinul ce l-a stăpânit și îl va stăpâni deapaururea.

În ce cuvinte să slăvim pe răniți și armata noastră scumpă, crâmpai al Patriei pe care au acoperit-o de cinste înscriindu-i numele, prin poarta Gloriei eterne, în cartea de aur a omenirii!

Suntem conștienți de valoarea morală ce reprezentăm. Opera săvârșită sub Dvs., Domnule Guvernator, a fost de o înaltă pedagogie, căci ați dat sufletului ce este al sufletului și astfel ați înfățișat minunat toată concepția noastră de viață.

Liceul de fete al Guvernământului de sub conducerea Societății Ortodoxe, este una din verigile lanțului de fericite înfăptuiri, alături de opera creștină săvârșită de Blănișnică și înalții săi erarhi.

În fața Domniilor Voastre, fetițele vor trece examenul lor astăzi, urând din nou tuturor, prin glasul meu, un an de înfăptuiri rodnice de iubire și pace.

Mulțumim aliaților noștri de prezența lor printre noi, asigurându-i de sentimentele statornice ale poporului român, pentru care onoarea este un crez. Domnul este cu noi.

In lumea care se naște, nici un popor nu poate trăi ca parazit pe socoteala altor popoare.

Pe valea Someșului

În primăvara anului 1921 am fost delegat de Ministerul de Justiție să fac reformă agrară pe Valea Someșului și împrejurimi. În acelaș an am funcționat ca judecător la Rodna Veche și la Năsăud.

Câteva luni comisiunea agrară ce prezidam a funcționat la Beclean, sediul cunoscutei și numeroasei familii a conților Bethlen. Conții se prezentau umili și supuși. La fel și populațiunea minoritară. Dar stigmatele vechilor stăpâniri săreau în ochi pretutindeni.

Dela prima vedere se puteau distinge două regiuni bine delimitate: Regiunea grănițerească Năsăud-Rodna Veche și regiunea domeniilor nobilitate. În prima regiune oamenii erau ageri, plini de viață și de demnitate. Se prezentau cu fruntea sus. Casele lor, așezămintele culturale și bisericești, instituțiile lor economice, confortul, ordinea și disciplina în care trăiau, conștiința trează, simțimintele lor românești dedeau impresia unui popor de elită.

Preoții, profesorii, învățătorii, conducătorii instituțiilor economice, chiar și avocații ce am cunoscut în acest timp pînă în acea regiune, lăsaus impresia unei armate naționale și morale de primu ordin, impecabile. *BCU Cluj / Central University Library Cluj*

În mijlocul acestor români, fie intelectuali, fie locuitori simpli ai satelor răslețe, printre dealuri și munți, te simțeau renăscând într-o atmosferă de demnitate, de românism pur și de intransigență națională.

Nu pot uita căldura patriotică și de înălțător patriotism cu care am fost primit la Năsăud; impresia de neuitat ce mi-au făcut bisericile din Năsăud, din Telciu și din alte localități, adevărate catedrale. Nu pot uita poporul, bărbați și femei, în haine de sărbătoare, în perfectă disciplină, prezent în zile de sărbătoare în bisericile arhipline.

Prezența mea în această regiune a fost o sărbătoare sufletească, un prilej de reconfortare morală și națională, de înălțătoare conștiință a valorii, mai presus de orice comparație, a poporului nostru, atunci când împrejurările externe îi permit cătuș de puțin ca să apară în adevărata lui înfățișare.

Nu tot aceleași impresii am avut în regiunea dominată de marii latifundiaari. Aici era întuneric, era besnă. Ți se strângea inima când vedeai mizeria fizică și morală în care trăiau locuitorii.

Cu toate că și deoparte și de alta ne găseam în fața aceluiaș sumstrat etnic, aici românul se prezenta șters, lipsit de vlagă, umil, cu fruntea plecată înaintea biciului împilării.

Și aici se găseau sate mari și prezentabile, dar bisericuțele românești erau așezate în locuri retrase, pe vârfuri de dealuri, construite în majoritate din bârne, printre cari adesea pătrundea vântul și viforul ernii.

Imi amintesc de un sat în care pentru 14 (patrusprezece) suflete romanocatolice exista o biserică somtuoasă în centrul lui, iar pentru peste 2000 (două mii) de români exista o bisericuță de lemn prin care bătea vântul și șuera crivățul, așezată pe un vârf de deal abrupt în afara satului.

Imi amintesc de convorbirea pe care am avut-o cu un fost învățător român la o școală rurală de Stat. Era un om șters, fără personalitate, fără principii de viață, un instrument docil în mâna oricui.

Acesta era tipul de om pe care-l producea climatul de decrepitudine morală în care clasa suprapusă și exploatoare a vechii stăpâniri își desfășură viața.

Pe cât de tristă și de adâncă era mizeria fizică și morală a celor exploatați, pe atât de obraznică și de exclusivistă era opulența exploataților.

Armata întregi de muncitori pe gratis se îndeletniceau cu îngrijirea parcurilor și oastelor stăpânilor. Așa zișii „jeleri” trebuiau să lucreze 3, 4 și chiar și 5 zile pe săptămână pentru stăpân în schimbul unei locuințe mizerabile și a câtorva stânjeni de pământ din jurul casei.

Erau umili și supuși conții pe acea vreme, pentru că ei se așteptau la un tratament similar din partea românilor. Noi însă purtăm în torbă legea și omenia. Astfel, și eu a trebuit să mă conformez legii și străbunei omenii românești. În aceste limite, a trebuit să execut, în spiritul legii de expropriere a latifundiilor, o *restitutio in integrum* în favoarea celor exploatați, fără distincție de naționalitate.

În interval de câteva luni mi-am îndeplinit misiunea ce-mi fusese încredințată. Pământul a fost încredințat aceluia care-l muncea și-l făcea să rodească. Toate servituțile au fost desființate. S’au pus bazele unei noi ere, a unei ere de dreptate și de omenie românească.

Am plecat din acele părți. Dar dela Turda, și mai târziu de la Cluj, nu am încetat de a urmări evoluția regiunilor someșene pe cari le bătorisem în 1921.

Odată cu încetarea presiunii obscurantiste și a exploatării barbare și nemiloase de sus, populațiunea rurală, inclusiv cea de origine maghiară, martirizată de secole îndelungate, și-a luat avânt. Biseri-

cuțele românești se coborau de pe dealuri, se transformau în catedrale și ocupau locul ce li se cuvenea în mijlocul satelor cu covârșitoare majoritate românească. Poporul în întregime a lui era readus la viață și la bună stare economică și culturală.

Trec cu vederea marile comune cari, odată cu înlăturarea cancerului grofesc din mijlocul lor, au avut posibilități materiale de a-și schimba fața, și mă refer numai la umilele aglomerări umane cari erau în întregime aservite exploataților.

Amintesc cazul comunei Măluț de lângă Beclean, în întregime aservită unei familii de jidovi din comuna vecină, Reteag. Locuitorii din Măluț nu aveau alt rol, decât acela de a hrăni cu truda muncii lor această familie de jidovi.

Accentuez că jidovii ajunși mari proprietari, prin eliminarea grofilor decrepiți, erau unguri puri, nobili prin definiție și cei mai neîndurători dintre exploatați.

La acest rol îl redusese vechia stăpânire pe românii din Măluț, la rolul de sclavi ai acestei familii îmbogățită în timpul războiului mondial trecut, prin trafic de influență și prin jefuirea poporului dela țară. Și în această stare de servilism degradator, de mizerie și morală se găseau toate micile comune din această regiune.

Dacă nu era substitutul grofului, jidanul, era însuș groful care se îngrijea de reducerea la starea de vită care trage la jug a maselor producătoare.

Dar în decurs de două decenii comuna Măluț, ca și toate aceste comune desmoștenite, și-au schimbat complet fața. Forțele ținute în decursul veacurilor de apăsare sub obroc au eșit la suprafață. Comunele au ajuns de nerecunoscut. Călcau puternic pe urmele celor de pe Someșul superior; erau pe cale de completă regenerare.

Cei ce cunosc stările din Ardeal, aceia cunosc și cauzele lor și știu că nu se putea să fie altfel Ungurii, nu au pierdut într'un mileniu și mai bine de când se găsesc în Europa, obiceiurile cu cari au venit din Asia.

Traiul ca paraziți pe socoteala altora le e în sânge. Un singur lucru îi interesează pe ei: Să trăiască și să prospere.

Nu este deci de mirare că someșenii au ajuns în starea în care i-a găsit stăpânirea românească și reforma noastră agrară.

Este aici vorba de ținutul Someșului. Dar situația e simțară pretutindeni pe unde masele românești au venit în mai de aproape contact cu „noblețea”, cu „mărinimia”, cu „liberalismul” cu binefacerile culturii și civilizațiunii specific ungurești.

Acolo unde românii nu a cunoscut aceste „binefaceri”, ei se prezintă strălucind de bunăstare fizică și spirituală, iar acolo unde aceste binefaceri l-au urmărit de aproape, suferințele cauzate de ele s’au întipărit adânc în întreaga lui ființă.

Arbitrajul dela Viena a readus Ardealul de Nord cu splendidele lui ținuturi și admirabila lui populațiune românească sub oblăduirea vechilor stăpânitori. Opera „barbarilor valahi” a încetat în Septembrie 1940. Această operă trebuie să fie nimicită. Trebuie reluat firul dela 1918. Mărinimia, noblețea, liberalismul unguresc trebuie să-și producă din nou roadele. Urmele „barbariei valahe” trebuie șterse de pretutindeni și înlocuite cu nobila cultură a nobilei, liberei și mărinimoasei națiuni maghiare.

Numai că această operă, pe care vecinii noștri se bizuesc să o ducă cât mai curând la înfăptuire, constituie cea mai sângeroasă ofensă, nu numai față de noi, dar față de cultura și civilizația continentului; constituie o crimă în contra culturii și civilizației umane.

Nu se pot strivi sufletele în profitul păturei conducătoare a națiunii vecine. Nu se poate ofensa nepedepsit cultura și civilizația multimilenară a continentului nostru.

Românii someșeni, toți cei din Ardealul de nord, constituiesc o parte integrantă din trupul și sufletul nostru. Ei nu pot fi nimiciți. Românii din acele părți sunt o podoabă a românismului. Ei au un rol mare de îndeplinit în viitoarea configurație a statului român. În calitate lor de români puri trebuie să stea la baza viitoarei purificări de rasă a statului și poporului român. Nu pot fi transformați în masă necuvântătoare destinată de a îngroșa rândurile parazitismului medieval și anachronic.

Românismul de pretutindeni formează un singur bloc. Transilvania constituie însă leagănul, altarul, izvorul de apă vie, viața noastră a tuturor.

Nu suntem întregi și nu putem trăi, dacă ne lipsește oricare din măduarele noastre alcătuitoare. Dar Transilvania, în întregimea ei, este pentru poporul român ceea ce creierul și inima e pentru fiecare din noi.

Deaceea trebuie să facem pe oricine să știe, prieten sau dușman, că cel ce atentează la viața românismului din Transilvania comite o crimă abominabilă față de neamul nostru întreg și că nu există român care să nu fie gata a-și da viața pentru pedepsirea lui.

ION COLFESCU-DELATURDA

Aspecte Hunedorene

Județul Hunedoara, atât prin așezarea sa, cât și prin trecutul său, poate fi considerat ca cel mai reprezentativ județ din țară.

Ca întindere e al doilea și are o populație de 340.000 locuitori din care 88% sunt români de sânge cu un trecut multimilenar pe locurile pe cari le ocupă.

Dacă Transilvania este leagănul românismului, despre ținutul Hunedoarei anș putea spune că e leagănul Transilvaniei. Aici își aveau principalele așezări străbunii Daci, și tot aici a statornicit Traian capitala Daciei.

De mii de ani acest ținut nu și-a schimbat înfățișarea etnică. Exceptând bastionul munților apuseni și culmile Carpaților, aici barbarii au avut mai puțin acces ca în celelalte ținuturi românești.

Frumusețele fără de seamă ale ținuturilor hunedorene rivalizează cu bogățiile nesfârșite și cu vânoșenia, destoinicia, puterea de afirmare, caracterul și eroismul băștinașilor.

Aici a trăit Burebista și aici a murit eroul Decebalu. Cetățile, dela Costești și din celelalte localități exploatate, sunt astăzi, după ce o parte din ele au fost scoase la lumină zilei, o dovadă vie despre geniul lor militar și despre capacitatea și eroismul lor în luptă.

Examinând aceste cetăți, atâtea câte s'au descoperit până în prezent, rămâi uimit și te întrebi cu drept cuvânt, cum' a putut Traian, cu mijloacele de cari se putea dispune pe acea vreme, să-i scoată pe daci din aceste întărituri și să-i supue. A fost atunci un război pe viață și pe moarte între două puteri demne de a sta una în fața celeilalte.

Măreța columnă a lui Traian dela Roma reprezintă în adevăr evenimente extraordinare. Nici un război roman nu se poate compara cu acela pe care l-au purtat cu poporul dac.

Cu asemenea moșeniri în sânge, e explicabil faptul că din aceleași ținuturi a trebuit să răsară Ion Huniade cu vitejii săi, cari au îngemănchiat cerbicia semilunei; Horia, Cloșca și Crișan și Avram Iancu, cari au continuat să calce pe aceleași urme străbune și să se supue aceluiaș comandament de mândrie dacică și romană.

Un asemenea județ trebuia să fie condus de oameni cari să fie la înălțimea spiritualității locului, a bogățiilor extraordinare fizice și morale cari trebuiau cultivate și puse în valoare.

Un asemenea om a fost găsit în persoana Colonelului Constantin M. Dumitrescu care conduce de doi ani acest județ.

Se știe că fiecare om își alege colaboratorii cari corespund cu geniul său propriu, cu capacitatea sau incapacitatea sa. Colonelul Dumitrescu a fost ales de Mareșal în conformitate cu principiile con-

Colonelul C. M. Dumitrescu
Prelectul jud. Hunedoara

structive cari îl călăuzesc, iar Colonelul Dumitrescu, la rândul lui, condus de aceleași principii, a trebuit să-și aleagă colaboratori la înălțimea chemării lor, la înălțimea geniului sărmoșilor și a grelelor timpuri prin cari trecem.

A trebuit să aibă talentul de a pune în valoare energiile și calitățile înăscute ale autohtonilor, moștenirea lor ancestrală.

Fapt este că acest om și colaboratorii săi au reușit să transforme

întregul județ într'un șantier în plină desfășurare. Aceasta e prima impresie pe care o are călătorul care străbate județul.

Și nici nu se putea să fie altfel, pentru că Colonelul Dumitrescu, pe lângă atmosfera ambientă și calitățile intrinseci ale locuitorilor cari se combină în mod fericit cu ale sale, e animat de un spirit gospodăresc fără de pereche.

Nimic artificial la acest om. Modest și prietenos cu cei mari și cu cei mici, își atrage deopotrivă simpatia tuturor. Desbrăcat de vanitățile cari orbesc și parăliează pe atâția dintre noi, el nu are decât un singur țel : INFĂPTUIREA.

Veșnic pe drum și veșnic la fața locului, are talentul, pe care numai omul desbrăcat de vanități îl poate poseda, acela de a descoperi și pune în valoare energiile latente. Orice suflet i se descopere și orice rea voință sau indolență dezarmează. Sub ochiul său viu și prietenos totul renaste și capătă viață.

Astfel se explică că s'a înconjurat cu o armată de colaboratori devotați cari împânzesc întreg județul.

Ar fi oțos ca să-i înșirăm aici pe toți, iar alegerea ar fi grea. Amintim numai pe directorul său de cabinet, mâna sa dreaptă, Ioan Vervescu, un animator și un român dintr'o bucată și pe subprefectul Stan Ioan, un priceput și valoros funcționar de carieră.

Totuș, ca exemplificare, trebuie să ne oprim asupra primarului din Ilia, Iuliu Orgonaș, senior, primar dela 6 Septembrie 1940.

Acest om a colaborat la conducerea comunei sale o viață întreagă. A fost primar dela 1912—1918, iar în consiliul comunei a figurat timp de 40 de ani.

Pe când încă nu era primar, s'a construit, sub inspirația și direcția sa, între anii 1908—1910, digul de 4 km. care apără comuna de inundațiile Mureșului, ceea ce constituie un record pentru o comună săracă ca Ilia.

De când e primar a construit baze populare, grajd pentru reproducători, (vite cornute, armăsari, vieri comunale). A înființat ateliere comunale de tâmplărie și cismărie, cari lucrează la preț oficial și satisfac din belșug necesitățile comunei. Are acum în proiect de a face piață, de a construi trotuare, de a introduce lumina electrică.

Dar ceea ce împotă în primul rând e de a vedea cu ce mijloace ajunge la toate aceste înfăptuiri. Cu concursul prețioșilor lui colaboratori, Prețorul Dr. Simion Indrean și notarul Viorel Furdui, a expropriat pentru necesitățile de aliniere o casă cu un teren întins, cu suma de lei 425.000. Cu materialul din dărâmarea casei a făcut

toate clădirile menționate mai sus și a rămas în plus beneficiu pentru comună locul precum și diferența ce ar fi trebuit să se plătească pentru material.

Acest primar excelează, nu numai în realizări fizice, dar și în realizări morale. El nu suferă dezordinea, risipa, murdăria în comună. Când nu-l găsești la primărie sau pe șantier, îl găsești prin ogrăzile oamenilor pentru a însufla locuitorilor dragostea de muncă

Iuliu Orgonaș
Primarul comunei Ilia, jud. Hunedoara

constructivă, economie, ordine, disciplină și curățenie. Autoritatea lui morală impune tuturor ascultare.

Activitatea sa la primărie a fost precedată de pilda vie pe care a dat-o în propria sa gospodărie. Primarul are 77 de ani. A moștenit dela părinții săi 8 iugere și loc de casă. Într-o viață de muncă fără preget și de o cinste exemplară, a sporit această modestă avere la 112 iugere.

Dar nu numai pentru comuna pe care o gospodărește primarul, Iuliu Orgonaș, a fost și este o pildă vie demnă de imitat. Prin conduita sa exemplară el a adus servicii țării și neamului său.

Din munca sa constată el a crescu 4 fii. Cel mai mare e azi inspector școlar. Cel de al doilea e consilierul economic și atașatul comercial al României la Berlin. Al treilea e procuror la Curtea de Apel din Sibiu. Și al patrulea e secretarul general al Ministerului Economiei Naționale.

M'am oprit asupra cazului primarului Iuliu Orgonaș de 77 de ani, pentru a scoate în evidență modul cum se lucrează în județul Hunedoara. Pilda din Ilia, sub alte aspecte mai puțin impresionante, se poate urmări pe tot cuprinsul județului. Spiritul gospodăresc al prefectului a pus stăpânire pe întreaga regiune.

Cu asemenea oameni și cu asemenea metode nu e de mirare că s'a ajuns la înfăptuiri extraordinare.

Regretăm că spațiul nu ne permite să înșirăm toate operele realizate în ultimul timp în județul Hunedoara. Suntem nevoiți a menționa numai că a fost dat pildă pe țară și că metoda primarului din Ilia de a se realiza mari opere cu sacrificii bănești insignifiante se aplică pretutindeni. Înlocuirea etalonului aur cu etalonul muncă, disciplină, sacrificiu pe altarul binelui comun, principiul scump al prefectului județului, a produs aici extraordinare performanțe.

Totuș nu ne putem opri de a nu menționa câteva înfăptuiri demne de a fi date drept pildă.

S'au construit 115 băi comunale, pe când în toată țara nu s'au construit, în același interval de timp, decât 50. Și aceste băi pentru cari ar fi trebuit 68 milioane, nu au necesitat decât 15 milioane lei.

Pentru a se combate alcoolismul, pentru a se îmbunătăți hrana țăranului și pentru a se ridica standardul lui de viață, s'au construit 95 de uscători de fructe, cari au produs deja excelente rezultate.

Impresionantă e năzuința prefectului județului de a se înființa centre de creștere a epurilor de Angora și stațiuni apicole, menite de a crea mari venituri poporului de la țară și de a mări bogăția națională. Astfel de centre au luat deja ființă în capitalele de plasă.

Atelierele comunale au luat și ele un mare avânt sub imboldul dătător de viață al prefectului de județ.

Avem ateliere de cismărie, de tâmplărie, de rotărie, de fierărie, de ceramică, de fabricarea cărămizilor, etc., în total, până acum, 117 ateliere.

Școala tehnică industrială gr. I din Deva, sub conducerea harnicului ing. Haida Titus, cu 240 de elevi, e în plină prosperitate. Aici trebuiesc însă noi mari investiții, cari nu ne îndoim că se vor face,

dat fiind ritmul de înfăptuiri imprimat județului de Col. C. Dumitrescu și utilitatea și urgența lor.

Cu crescătorii de epuri de Angora se tinde a se înzestra toate primăriile. Fiecare epure dă 200 de gr. de lână pe an. Împreună cu lâna de oae se fabrică postavuri excelente la țesătoriile sistematice dela Orăștie, Pui și Petroșani. Pilda aceasta ar trebui să fie imitată în toată țara.

Orașul Deva, capitala județului, e și el în plină refacere. Strada principală e desfundată pentru instalarea apeductului, pe alte străzi sunt lucrări de altă natură.

În sectorul cultural și social activitatea nu e mai puțin demnă de relevat. La Deva teatrul „Gh. Dima” a fost complet refăcut. O trupă de teatru cu mijloace locale funcționează de pe acum cu deplin succes.

În județ, patruzeci de cămine culturale sunt pe cale de a se consolida, dată fiind priceperea și devotamentul puse în serviciul lor.

În afară de școala tehnică din Deva, unde se învață tâmpărie, electro-mecanică, lemnărie și sculptură, avem școli de meserii la Dobra și la Baia de Criș.

Școli profesionale de fete avem la Hunedoara, Petroșani, Brad și o școală de gospodărie rurală la Fol.

Aceste școli de meserii, unite cu atelierele comunale pot răspândi gustul meseriei, înmulți meseriași la sate și ridica standardul lor de viață. De pe acum în atelierele din județ se lucrează intens pentru armată.

Activitatea comitetului de patrônaj nu e mai puțin impresionantă. Sunt 345 cantine și 47 cămine de zi.

S'a ajutat cu mână largă familiile celor mobilizați, protejați I. O. V. răniți din spitale, cantinele școlare, plasarea orfanilor, ajutorarea și perfecționarea atelierelor comunale, combaterea tuberculozei și a morții infantile, proteguirea mamei, etc.

Prefectura nu a neglijat nici mijloacele de a propaga ideea. A avut tipografia proprie pe care a donat-o Astei hunedorene. Scoate un ziar propriu, „Astra Hunedoreană”, opera aceluiaș prefect, condus cu multă competență și pus sub conducerea directă a D-rului Victor Șuiaga, președintele Astei locale.

Din această scurtă expunere, și având în vedere faptul că marea industrie încadrează în mod fericit întreg ținutul, se poate vedea că istoricele ținuturi, ale Hunedoarei calcă cu putere pe urmele „înăfăptuirilor străbune”, că urmele elocvente pe

cari le-a lăsat stăpânirea romană „mai mult decât în oricare alt colț al pământului românesc”, în cari, „chiar după două milenii persistă încă mortalul de văr, cărămida, caloriferul, canalizarea, sculpurile în marmoră, etc.”, sunt cu prisosință onorate de înfăptuirile strănepoților, sub oblăduirea Mareșalului Ion Antonescu și sub conducerea prefectului Colonel Dumitrescu M. C. care, grație remarcabilelor sale calități de gospodar și de bun deținător al virtuților ancestrale, a reușit să imprime astăzi bastionului dacismului și romanității noastre un ritm de afirmare românească care calcă cu putere pe urmele străbunilor și să realizeze opere cari ne permit a ne mândri cu reluarea cu adânc temei a activității constructive, dupăce aproape două milenii barbarii au reușit să distrugă și să îngroape în pământ marea lor operă.

FLAVIUS

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De pașnic pelerin

Ce stea —

Dumnezeesc de mare ! —

Acum, apare

Pe creștetul de-atlaz al cerului blajin ? ! . . .

Și, oare,

Ce vrea

Să ne arate ?

Și ce mesaj divin

Să ne aducă ea —

La toți ! cu plinătate ? ! . . .

Dela'nceput,

Eu, o salut —

Cu'naltă 'nchinăciunea mea

De cald, de pașnic pe'erin ! . . .

CRIDIM

Georgescu Delafras. — Omul de mâine

Roman — Ed. Cugetarea

Este o carte plină de idei. Autorul a reușit să prezinte tineretului o parte prețioasă din realitatea vieții noastre sociale și mai ales din București.

Eroi d-lui Georgescu Delafras din romanul „Omul de Mâine” sunt doi tineri idealiști: Florin și Constanța, cari, deși aveau aceleași calități alese, oameni din mica noastră burghezintă în devenire, totuși viața falsă a Capitalei i-a împiedicat să se unească dela început. A trebuit ca Florin să-și încerce norocul în viața de familie cu o tânără plină de farmec fizic, dar cu totul străină sufletește de idealurile lui. După ce s'a căsătorit și a încercat cruda realitate, Florin și-a dat seama că Silvia — nevasta lui — cu toată frumusețea fizică, nu este femeia visată de el.

În timpul căsătoriei cu Silvia, el a cunoscut toată goliciunea „Femeii de salon”, a femeii moderne sau mai bine zis a femeii de București, unde se prăbușesc idealurile și se sufocă personalitățile de elită, datorită imoralității sociale.

Revenit la vechea lui cunoștință, tânăra studentă Constanța, suflet ales și modest, plin de calități și hărnicie, în contrast cu prima lui soție, frivola și adulterină, cu toate păcatele societății în care se complăcea să trăiască, Florin începe o viață nouă. El se regăsește pe el însuși și, alături de Constanța, pornește pe drumul cel adevărat.

Drum de muncă, cinste, corectitudine, idealuri și năzuinți alese pentru familie, cât și pentru neamul din care face parte...

Este un roman al tineretului de totdeauna, dar mai ales al generației naționaliste, al generațiilor dela 1922, încoace. Acele generații de studenți cari au înscris o pagină istorică prin luptele lor pentru trezirea conștiințelor adormite după Unire și mai ales pentru cunoașterea pericolului jidovesc, cât și a întregii corupțiuni iudaice.

Cartea d-lui Georgescu Delafras este mai de grabă o lucrare de doctrină naționalistă, de bio-sociologie în care se poate face ușor și plăcut cunoștință cu ideile cele mai noi în domeniul biopolitice și al științelor sociale, de mare actualitate în conducerea popoarelor de azi.

Autorul pune problema ridicării neamului, problema jidănească

și a Țiganilor, aături de problema de igienă și igienă socială, pe cari d-l Georgescu Delafras le studiază de ani de zile.

D-sa spune cu drept cuvânt : „Omul de mâine va fi un cetățean sănătos, luminat, și mândru de a se numi om”.

Folosind intriga și cadrul romanului, d-l Georgescu Delafras prezintă un adevărat program de regenerare a neamului. D-sa spune:

„Trebuie reglementate atât producerea de băuturi alcoolice, cât și punerea lor în consumație. Ele să nu fie vândute decât pentru domiciliu, în sticle înfundate.

„Berea, sau altă băutură slabă, va putea fi lăsată liberă la consum, în anumite localuri publice.

„Vinul va putea fi și el consumat în restaurante, într-o anumită cantitate, în ore de masă.

„Cârciumile vor fi desființate, iar în locul lor se vor înființa băcănii, restaurante, lăptării, ceainării, bragagerii, etc.

„Fiecare cetățean va fi liber să ia acasă, pentru a consuma în familie, băuturile îngăduite.

„Lipsa alcoolurilor tari și desființarea cârciumilor vor avea ca rezultat : mai puține boli, mai puține scandaluri, mai puține hoții, mai puține crime. Și invers : mai multă sănătate, mai mult spor la muncă și mai multă producție, mai mare consum de alimente, de îmbrăcăminte și de articole igienice, mai mult gust pentru teatru, pentru muzică, pentru arte, pentru literatură, pentru știință, etc.”.

Tot romanul „Omul de Mâine” este plin de asemenea idei, menite să deschidă larg vederile celor ce conduc treburile publice și să oprească la vreme decăderea.

Neamurile își deschid singure drumul pe care-l merită : ascendent sau descendent. Mai ales după actualul război...

Este o carte prețioasă pentru tineret și pentru toți acei cari se gândesc la ziua de mâine a neamului românesc.

Școala noastră și mai ales Universitatea, sunt străine de aceste probleme. Are alte preocupări, merite mai curând să înfrângă tineretul, decât să-i dea elanuri. Suntem departe de anumite realități, cari ne pun în cumpănă existența noastră ca neam.

D-l Georgescu Delafras, omul de cultură autodidactică, în genul lui Franklin, ne pune în mână, sub o formă ușoară și literară, un prețios catehism.

G. FĂCĂOARU

Colindând județele Sibiu și Alba

În cursul lunilor Octombrie și Noiembrie 1943 am străbătut în lung și în lat mare parte din județele Transilvaniei de sud, în scopul de a constata la fața locului dinamica care s'a imprimat activității publice și pentru a veni în contact direct cu aceia cari o poartă în suflet.

O observație generală trebuie făcută dela început. Nu numai în aceste județe, dar în toate pe cari le-am străbătut, și desigur în toată țara, nu se mai face politică stearpă, ci gospodărie sănătoasă. Dacă pe ici pe colo se găsesc scăderi, acestea nu se datoresc directivei generale, ci slăbiciunilor omenești și unor moravuri învechite pe cari urmează să le stărpim cu ultima energie.

JUDEȚUL SIBIU

Județul Sibiu e gospodărit de Generalul Negoescu Constantin, din Mai 1943, când a înlocuit pe Colonelul Mihăilescu, care a funcționat cu începere din Mai 1942. Delegat subprefect era pretorul plasei Sibiu, Ilarion Bratu. Municipiul Sibiu e gospodărit de mai mulți ani de Dr. Döhr, un harnic și priceput gospodar.

A ne opri asupra Sibiului ar fi să scriem volume. Ne vom năzui cu altă ocazie să spicuim anumite aspecte.

Acest oraș, vechiu centru de cultură germană și română, a devenit în ultimul timp metropola necontestată, culturală și religioasă a întregii noastre provincii de peste Carpați, Meca românismului de pretutindeni.

Raze luminoase și dogoritoare radiază din acest centru asupra întregului românism. Universitatea, Mitropolia Ardealului, Academia Andeiană Astra și atâtea alte centre de cultură și de viață românească completează decorul.

Ne vom ocupa numai de județ, de viața, de gospodărirea rurală, care suferă în acest moment o radicală transformare.

Lucrări de sute de milioane s'au executat în ultimul timp și sunt în curs de executare. Numai în anul 1942 s'au inițiat 30 de clădiri rurale.

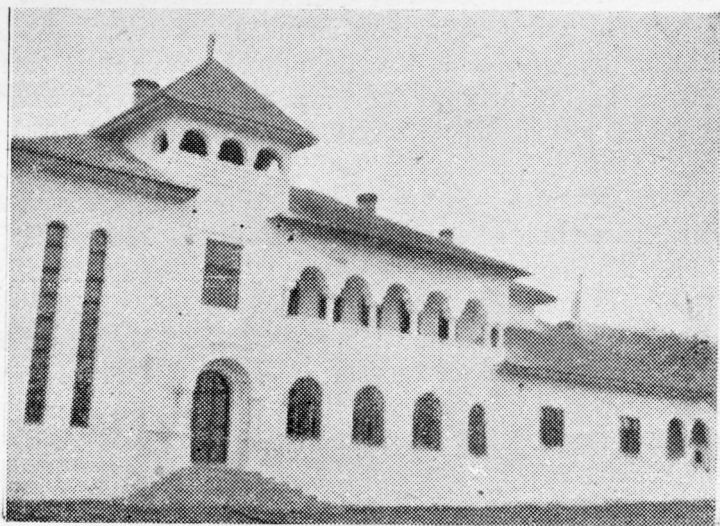
Menționăm pe cele mai importante și mai proaspete.

La Tâlmaci, se ridică un splendid palat administrativ, în care s'au investit până acum 10.000.000 lei. Acelaș lucru se

face la Avrig, patria marelui luptător pentru renașterea noastră națională, Gheorghe Lazăr.

La Avrig, Tălmăciu și Cislădie sunt puternice industrii în plină expansiune care ridică standardul economic al așezărilor rurale din această regiune. Am constatat, spre pildă, la o industrie din raza hotarului comunei Avrig, condusă de un harnic și distins ofițer superior, o grijă părintească pentru bunăstarea economică și sufletească a muncitorilor.

Vorbind de această regiune, o atenție deosebită trebuie dată Cislădiei care constituie al doilea centru textil din țară după Buhuș. Aici sunt 101 întreprinderi textile dintre cari mari sunt 30. Toate sunt însă germane, afară de școala textilă de stat gr. II, condusă, de 5 ani, de Ing. Constantin Ștefănescu. E regretabil că statul nu dă mai multă atenție acestei școli care ar putea deveni o mare fabrică de textile în acest centru de specialitate. Astăzi școala are abia 7 războaie și face figură lamentabilă pe lângă celelalte mari întreprinderi din localitate. Dacă s'ar numi aici un director cu elan ofensiv și cu largi orizonturi, încadrat de un personal corespunzător, această școală ar putea deveni o pepinieră de primul ordin pentru recrutarea maiștrilor de specialitate cari să împânzească țara cu dinamismul lor constructiv în această materie.

Școala primară din com. Tăuți jud. Alba.

IN ȚINUTUL MERCUREI

În ținutul Mercurei am găsit băi și dispensare într'un singur bloc. La Ghijasa sunt pe terminate primăria și casa culturală. La Dojstat și Sprig se construiesc școli cu etaj. Tot așa, la Boj, Țichindeal și Noul. La Nocrich se construiește dispensar și bae. La Apoldul de Jos s'a ridicat căminul cultural cu dispensar și bae.

Mercurea mai are o școală tehnică industrială, care, sub direcția destoinică a d-lui C-tin Oprea, e în plin progres. Localul nu e corespunzător. Dar are în construcție două săli de clasă. Are planuri pentru alte săli, pentru dormitoare, sufragerie, lucrare în valoare de 10.000.000 lei.

Școala e bine amenajată pentru tâmplărie și lăcătușerie mecanică.

IN COMUNA GÂRBOVA

Unele entuziasme creatoare sunt în adevăr de admirat. Astfel prefectul județului și țara întreagă se pot felicita de ținuta morală și de elanul constructiv al conducătorilor comunei Gârbova, cari pot fi dați pildă pe țară. Acești conducători în frunte cu pretorul și notarul respectiv, au reușit să ridice din nimic un măreț palat cu sală de conferințe, cu locuri pentru întreaga administrație, cu cămin cultural, cu dispensar și cu tot confortul și binefacerile unei pricepute îndrumări pe calea culturii și a progresului.

Un mic popas în această comună nu ne poate fi decât folositor. Opera îndeplinită merită toată atențiunea.

Comuna Gârbova e o așezare la periferia căreia locuiesc românii. Locuitorii români sunt destul de numeroși, dar sunt săraci. Bogățiile continuă a fi în mâinile sașilor.

Săraci și neîngrijiți, copiii românilor mureau cu sutele. Medicul era la Mercurea și venea foarte rar. Astfel s'a născut ideea de a face împreună cu sașii bogați un dispensar. Sașii însă au refuzat. Atunci s'a recurs la ideea de a se înființa o cooperativă, la care să fie părtașe și comunele din jur. Cooperativa, la rândul ei, trebuia să construiască a *Casă culturală*, locuitorii neînțelegând încă semnificația și utilitatea dispensarului.

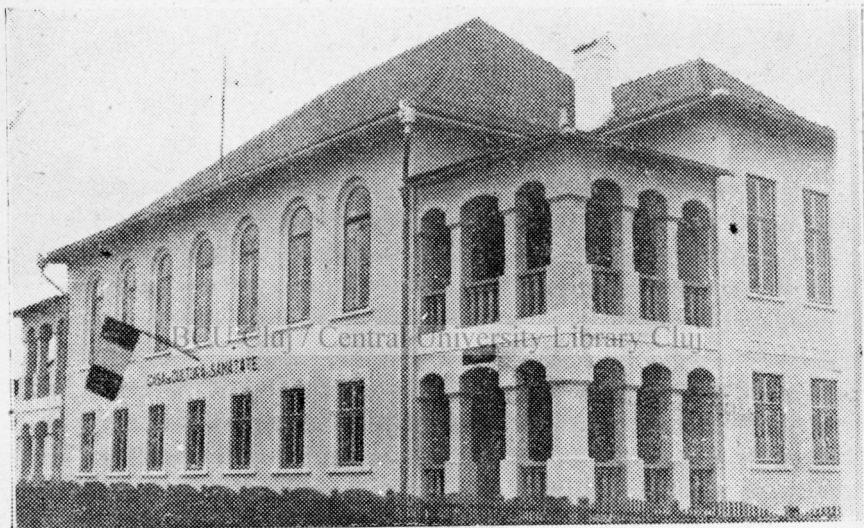
Ideea a pornit dela harnicul notar al comunei, *Cărpinișan Petre*.

Inițiativa odată luată, s'a cerut concursul inspectorilor sa-

nitari, dr. Cosma și dr. Stoichița, cari, la rândul lor, au cerut concursul Astei. Într'o ședință a acesteia s'a ajuns la ideea de a nu se construi casă națională separat, ci numai în unire cu dispensarul: *Casă de cultură și sănătate*.

Și astfel s'a ajuns la înființarea primei cooperative, sanitare culturale, pe țară și la construcția mărețului palat și a splendidei săli festive cari pot face cinste oricărui pretențios centru urban.

Dar meritul cel mare e că palatul acesta, care valorează

Casa de cultură și sănătate din Gârbova jud. Sibiu.

astăzi peste zece milioane s'a clădit din nimic, de către niște inițiatori săraci și de către o populație lipsită de cele mai elementare bunuri, dar animați cu toții de spiritul de sacrificiu pe altarul binelui comun.

Scopul era în mintea tuturor, mari și mici, ca un ideal scump de realizat: *Să aibă la îndemână mijlocul de a se ridica sus pe scara culturii și a bunei stări, să aibă un medic în loca-litate cu toate aparatele și medicamentele necesare, să fie puse la dispoziția membrilor, să fie ajutați și îngrijiți în caz de boală, de a încuraja construcțiile românești, de a cultiva plante medicinale, de a se îngriji de educația fizică și morală a tineretului.*

Odată palatul construit, înălțarea comunei a fost în raport

cu spiritul animator al inițiatorilor lui. Deja gârbovenii au o școală de gospodărie cu toată vesela. În localitate s'a înființat reuniunea femeilor române.

Comuna se pune acum pe alt pedestal moral și material. Dispensarul e în plină înflorire sub conducerea doctorului *Dădărlat Dumitru*. Locuitorii au dispensar, puericultură, maternitate, baie, casă culturală, cămin de zi, un început de muzeu, bancă populară. Tot aici e instalată cooperativa sanitară „Dr. Costinescu”, *prima cooperativă sanitară înființată pe țară* cu membri numai români din cele patru comune : *Gârbova, Cărpiniș, Reciu și Dobârca*.

Iată ce pot face niște funcționari dintr'o mică comună și ce ar putea face în toată țara deținătorii puterilor publice, dacă focul sacru al sacrificiului pentru binele comun, pentru neam și pentru patrie ar arde intens în sufletele lor, dacă unirea și buna înțelegere și fraternitatea i-ar uni pe toți pe șantierul lucrărilor de interes comun. O măreață clădire, pornită numai din sufletul și inima conducătorilor locali în anul 1936, fără nici un ajutor de nicăieri, se duce la bun sfârșit de niște inițiatori și locuitori înfrățiți cu toate lipsurile. Numai munca locuitorilor, aproape toți muncitori cu ziua, au salvat și adus la îndeplinire măreața clădire. Nu a fost locuitor care să nu aducă prinosul său de muncă fără nicio precupețire.

Astăzi clădirea tronează la lumina și căldura soarelui, pusă la dispoziția misiunii sale. E susținută de asociația gospodărilor membri ai cooperativei în număr de 320. Se plătește o cotizație de 200 lei anual care se achită cu regularitate. Comunele mai acordă câte o subvenție anuală. Astfel se acoperă toate cheltuielile.

Dacă ținem seama că Ministerul nu a dat decât 250.000 lei ca încurajare, atunci când clădirea era aproape gata, se cuvine să aducem omagiile noastre acelor care au înzestrat populația românească din Gârbova și jur cu o clădire și o serie de instituții cari nu au eșit decât din sufletul lor mare de buni români, admirabili cetățeni și desăvârșiți patrioți.

Se poate lua pildă nu numai dela cei mari, dar și dela cei mici. Gloria se resfrânge și asupra autorităților centrale cari au știut să aleagă și să cultive la conducerea comunelor energii dinamice, suflete curate și închinat binelui public ca cele dela Gârbova Sibiului.

Avem aici o pildă vie despre rezultatele la cari se pot ajunge, atunci când unirea, colaborarea și dragostea unesc organele conducătoare în același elan constructiv și în același spirit de sacrificiu pentru neam și țară.

Rezultate similare s'au obținut și în alte mici centre rurale. Cele mai multe se datoresc inițiativelor sau directivelor imperioase venite dela centru. La Gârbova inițiativa a pornit cu căldură și cu elan din sânul conducătorilor locali.

Oricât de dinamic și bine înzestrat ar fi prefectul județului și colaboratorii lui dela centru, aceste mari înfăptuiri nu s'ar fi putut realiza fără hărnicia locuitorilor și concursul priceput și neprecupețit al organelor locale.

Ca înfăptuiri pornite din elan propriu putem vorbi și despre cele din comuna Tilișca. Această comună, grație dinamismului conducătorilor locali, s'a văzut înzestrată cu lumină electrică, cu un local confortabil administrativ și, mai ales, cu lucrarea de mare amploare a îndiguirii râului ce o străbate, după unirea celor două ramuri cari îl compun. A mai realizat grajd de tauri în sat, pășune model, grajd de tauri și pentru vacile fătate în munți, gunoi artificial în fiecare an, punându-se astfel în curent cu ultimele progrese.

Dar să rezumăm lucrările executate în județ. Cele executate din bugetele comunale s'au ridicat în 1942 la cca 70.000.000 lei cari s'au investit în construcții de biserici, școli, canalizări, grajduri, poduri, drumuri etc. și în cari intră și valoarea muncii de interes obștesc. Prestațiile, la rândul lor, au reparat drumuri, le-au împietruit, au reparat poduri etc. în valoare de 48.000.000 lei. Dacă mai adăugăm la acestea cele 28.000.000 lei din fond comun, avem icoana muncii intensive și pline de roade binefăcătoare dezvoltate în ultimul timp în acest județ.

Dar nici drumurile nu au fost scoase din preocupările pline de grije ale conducătorilor. Din fondurile județului și din fondul comun s'au executat lucrări de drumuri în anul trecut și în anul în curs de cca 20.000.000 lei. S'a executat un drum între județul Sibiu și valea Oltului peste dealurile Hârtibaciului. Acest drum, pe lângă cel dela Altina-Benești, a fost așteptat de ani de zile, e de mare importanță și constituie o performanță în materie.

LIPSURI CARE SE CER ÎNLĂTURATE

Vorbind despre regiunea aceasta, în care locul de frunte îl ocupă marea și cunoscuta așezare românească, Săliștea Sibiului, nu trebuie să scăpăm din vedere că suferă de lipsuri grave cari se cer imediat înlăturate.

Săliștea, Galeșul, Tilișca, Rodul, Poiana și alte centre din aceste părți suferă de o sărăcie acută, care le duc la depopulare. În aceste comune aproape că nu se găsesc bărbați. Femeile rămase își duc viața cu greu. Depopularea a devenit un pericol permanent.

Dar din aceste regiuni au eșit mari oameni cari au adus servicii remarcabile neamului și țării lor. Mai ales în comerț oamenii aceștia sunt neîntrepuți. Și nici în industrie nu se lasă mai pe jos. E de ajuns să amintim Industria Sărmii, în întregime de inițiativă și de factură săliștenească.

Am avut ocaziunea și altă dată să ne ocupăm de aceste furnicare românești. Ele trebuiesc puse în valoare. Nu pot fi lăsate să piară. Trebuie să facem ceva pentru ele.

Acești ceri „mărgineni” ne pot fi de mare folos pentru dezvoltarea vieții noastre economice în primul rând. Trebuie să refacem aceste centre de veche și intensă viață românească și să le dăm o strălucire demnă de trecutul lor.

Dacă la Cisnădie, la Tălmăciu, la Avrîg și în alte părți, avem mari centre industriale, pentru ce nu am înființa aici în special mari fabrici de textile pentru a se întrebuința lâna oierilor și mâna de lucru a femeilor și a bărbaților înstreinați de căminurile lor.

Inițiativa trebuie să vie de undeva. Altfel aceste vechi centre de viață pur românească sunt expuse unei vegetații lente și perpetui. Depopularea e inevitabilă.

Așteptăm dela I. P. S. S. Bălan, care a luat sub înaltă-i oblăduire atâtea inițiative demne de imitat, și dela D. General Negoescu, care dă dovadă de atâta spirit ofensiv, să ia în mâinile lor protectoare această gravă problemă a păstrării și punerii în valoare a substratului etnic din „mărginime”.

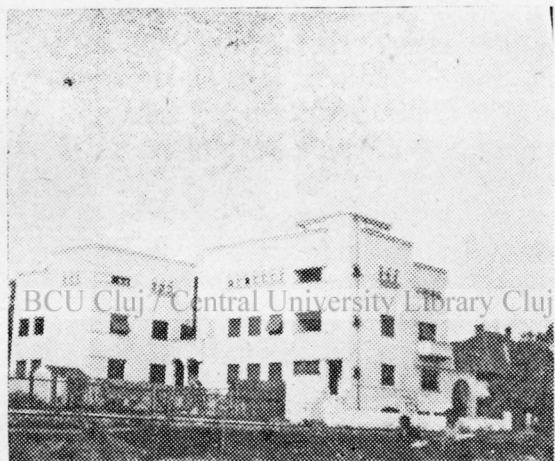
JUDEȚUL ALBA

Alba-Iulia, cetatea istorică a suferințelor, ca și a gloriilor românești, are multe lipsuri. Aici totul e de refăcut. Ar fi nevoie de oameni eroici, devotați complet binelui public, cari să

reconstruiască din temelie acest istoric centru românesc. Guvernul țării a înțeles această necesitate și a pus la dispoziția orașului fonduri cari să-l ajute să iese din impas.

În urma acestora, s'a luat în adevăr unele inițiative. Aceste inițiative, după câte am putut observa la fața locului, nu par însă destul de coordonate. În grădina publică, de exemplu, mi s'a părut că se ia un lucru de-aici pentru ca să se pue dincolo, fără a se vedea utilitatea.

Fapt este că Alba Iulia era și este încă lipsită de cele mai elementare conforturi. Nu avea apă potabilă, nici bae comu-

Bulevardul și Casa Primarului din Alba Iulia.

nală, nici teatru. Astăzi lucrarea pentru apă potabilă e pe terminate. Baia comună, deasemenea. Din amfiteatrul cu care era înzestrat orașul s'a amenajat, prin transformări radicale, o sală de teatru. În parc s'a instalat o nouă instituție a asistenței și ocrotirii sociale. Sunt și diferite alte inițiative. Dar marile probleme edilitare ne stau înaintea ca opere ale viitorului.

Deocamdată, prin desființarea Rezidenței Regale, s'a putut amenaja localuri corespunzătoare pentru cele două licee de băieți, teoretic și comercial, iar liceul de fete să fie scos din localul imposibil în care era nevoit să vegeteze și să fie instalat în fostul local provizoriu al liceului de băieți.

Localul acesta nu corespunde totuși nici acum. Are, între altele, cel mai mare neajuns pentru un liceu de fete. Nu are

internat. Directoarea, d-na Maria I. Georgescu, fost timp de 19 ani directoare la T. Mureș, cu o mare experiență în învățământ, se plânge cu drept cuvânt de acest mare inconvenient.

Are 450 de eleve. Dintre acestea externe sunt 200, iar altele vin dela țară cu căruțele sau cu trenul în fiecare zi. Nu au nici un mijloc de cazare. Stau mizerabil pe la gazde în condițiuni

Pretura Plasei Zlatna, jud. Alba

imposibile pentru niște fete destinate să devie bune mame și bune românce sau să joace roluri conducătoare în stat.

Această stare de lucruri fiind intolerabilă, d-na Georgescu a depus toată energia pentru a o înlătura. A intervenit la C. N. R. pentru a-i pune la dispoziție niște case din apropiere pentru a putea realiza ceva în această gravă problemă. A intervenit și prin Min. Educației Naționale. A intervenit și la C. N. R. local. Toate nu au dus însă la niciun rezultat.

Comunicându-ne cele de mai sus, este locul de a ne mira și noi, alături de d-sa, de faptul că, dela unire și până azi, nu

s'a găsit măcar o inițiativă care să caute să înlăture această gravă plagă.

Și totuși la Alba Iulia sunt inițiativă. Sunt vile și clădiri frumoase și confortabile ridicate de bogătașii locului. Cea mai mare, cea mai arătoasă este chiar aceea în care primarul își are așezarea.

Privind clădirile particulare și bulevardul croit prin fața somptuosului palat al părintelui orașului, îți poți da seama că sunt multe inițiativă și multe energii constructive la Alba Iulia. Dar, pentruca orașul să se transforme și să devie metropola pe care o indică trecutul său, trebuie ca aceste inițiativă și aceste energii să sufere o mică deviațiune : *Să fie puse în serviciul Patriei și al Neamului.*

LA AIUD ȘI TEIUȘ

La aceste centre din județul Alba trebuie să facem câte un mic popas.

Aiudul e cunoscut ca punct central de sprijin pentru măcinarea românismului, pe vremea stăpânirii ungurești.

Nimic nu au cruțat ungurii pentru a dezvolta și înzestra acest cuib strein în inima maselor compacte românești. Pe vremea lor orașul era capitală de județ.

Ungurii au avut grija să-l înzestreze cu un palat administrativ, cu un liceu confortabil și cu alte instituții de primul ordin. Două biserici monumentale tronează în centrul orașului, una reformată și cealaltă catolică.

Astăzi, în România, Aiudul constituie cel mai mare centru cultural al ungarilor din țară.

Ca centre de activitate ungurii au aici *Teologia Reformată, Liceul, Școala Normală, Școala de Agricultură.* Tot aci își are sediul *Federația Furnică.*

În general ungurii au localurile lor confortabile moștenite dela vechea stăpânire, unde lucrează în liniște și fără a avea vr'o atingere cu românii.

Față de această stare de lucruri, ce-au făcut românii ? Ca aspect exterior, ei au înfrumusețat orașul. În centru se găsește azi un parc înflorat, în locul incuriei moștenite. În această privință, sub primariatul de 8 ani al d-lui Aurel Albini, s'au luat inițiativă frumoase, iar actualul primar, d. Iosif Pop, care e un bun gospodar, precum e și un bun profesor și un bun

român, a realizat frumoase performanțe gospodărești în scurtul interval dela 5 Iulie 1942, de când își ocupă postul.

Dar problema cea mare e afirmația pe tărâm cultural, religios și economic și aceasta nu se poate face de azi pe mâine, când ne găsim în fața moștenirii politicianismului care ne-a măcinat în trecut cele mai valoroase energii.

Prima chestiune care se punea pentru demnitatea neamului era construirea unei catedrale.

Catedrala din Alud (neterminată).

Pe vremea ungurească românii erau excluși din acest oraș. Ei nu aveau nici măcar un modest local de rugăciune. După unire, și până azi, românii continuă, sub privirea ironică a minoritarilor, să facă serviciul divin într'o sală de învățământ a școlii primare, ceea ce acum, după 25 de ani, constituie o rușine națională.

Cu toate acestea nu au lipsit inițiativele laudabile. În piața orașului s'a inițiat, încă dela 1938, construcția unei mărețe catedrale. Nenorocirea e însă că nici azi nu e terminată.

Schelăriile continuă să troneze neîntrebuintate. Din lipsă de fonduri, lucrările nu se mai pot continua. Ajutoare nu vin

de nicăeri. Mareșalul a dat anul trecut 400.000 lei. Primăria a dat în fiecare an. Acum nu mai dă. Tot anul trecut Min. Cultelor a dat 300.000 lei.

Tot ce s'a făcut se datorește acestor fonduri. Ar mai trebui 4—6 milioane pentru ca lucrările să fie duse la bun sfârșit.

Pe terenul cultural Românilor le lipsește o sală de teatru, de manifestații naționale. Viața culturală e în stagnare și din cauza aceasta. Nu au un cămin cultural, cămin de ucenici.

Avem în localitate un liceu, care mai anii trecuți fusese redus la rangul de gimnaziu; un gimnaziu de fete, un sanatoriu și o școală de meserii.

Nu trebuie să subestimăm totuși aceste înfăptuiri. Liceul e condus de cunoscutul poet Ovidiu Hulea și constituie un puternic focar de cultură românească. Gimnaziul de fete e condus de d-na Albini. E suficientă o scurtă vizită, pentru ca să-ți dai seama că d-na Albini nu lasă nimic de dorit în ce privește creșterea vârstarelor ce-i sunt încredințate.

În ce privește sanatorul, acesta e unul dintre cele mai bune din țară și poate rivaliza cu orice sanatoriu din occident. Așezat într-o splendidă poziție și înzestrat cu tot ce știința modernă poate pune la dispoziție, cele 473 de bolnave atinse de tuberculoză, câte adăpostise în acest an, pot fi sigure de cel mai bun tratament.

Școala Tehnică Industrială de gr. I e condusă, cu începere dela 3 Septembrie 1941, de d. Emanoil Ion, refugiat dela Satu-Mare. Se învață lăcătușeria și tâmplăria. Are 170 de elevi, dintre cari interni sunt 56. Localul e pus gratuit la dispoziție de primărie. Dar e cu desăvârșire necorespunzător. Cu toate acestea e condus cu multă destoinicie. Trăește prin propriile lui mijloace. Anul trecut a realizat un milion și jumătate venit curat.

Toate aceste bunăvoințe merită să fie încurajate. Demnitatea neamului poate fi restabilită. Nu ar fi nvoie de prea multe sacrificii. Câteva milioane date de Min. de Interne ar fi de ajuns.

TEIUȘUL PE CALE DE TRANSFORMARE

În apropiere de nodul de cale ferată dela stația Teiuș se găsește marea comună reșediță de plasă, cu același nume. Ca

din toate centrele în cari vechia stăpânire exercita cuvântul decisiv, și de aici românii au fost izgoniți.

Aceasta nu însemnează că nu se găseau rurali. În lipsă de populație maghiară în regiune, erau buni și românii pentru muncile grele. Dar ei nu aveau și nu erau îngăduiți să aibă instituții culturale sau religioase. Românii nu au putut păstra decât o bisericuță greco-catolică din secolul al XV-lea, de pe vremea lui Ion Corvin, ca o dovadă vie a permanenței lor în aceste părți.

Biserica română-unită din Piața Teiușului.

Și astăzi Teiușul păstrează aspectul persecuțiilor de altădată. Romanocatolicii, cari nu sunt decât 200 de suflete, posed o mare biserică în centrul cel mai de vază al comunii, alături și de marea biserică reformată.

În acest centru și ortodoxii, a căror existență se reduce la funcționarii de stat și familiile lor, și-au ridicat, cu ajutorul statului, o bisericuță pe seama lor. Cum însă două treimi din locuitori sunt greco-catolici, aceștia încă din anul 1926 au început să-și clădească în piața Teiușului o catedrală, care a fost ridicată la roșu, dar care continuă și astăzi să fie încadrată în schelărie. În afară de suma de un milion dată în alegeri de un politician și de 40.000 lei dată de Min. Cultelor, această mă-

reață catedrală în perspectivă, menită de a reprezenta geniul românesc și de a da o altă înfățișare orașelului, nu a putut fi ridicată decât din contribuțiunea sărăcăcioasă a muncitorilor români, cari alcătuiesc azi populațiunea majoritară a Teiușului.

În afară de această scădere, care în niciun caz nu se poate atribui conducătorilor locali, teiușenii, în cap cu autoritățile lor, s'au dovedit oameni harnici și pricepuți.

În timpul din urmă mai ales s'a lucrat intensiv. Simțul ar-

Noua colonie de țigani din Teiuș (neterminată).

tistic și de ordine al românului își produce efectul. Autoritățile românești au ridicat la înălțime geniul rasei.

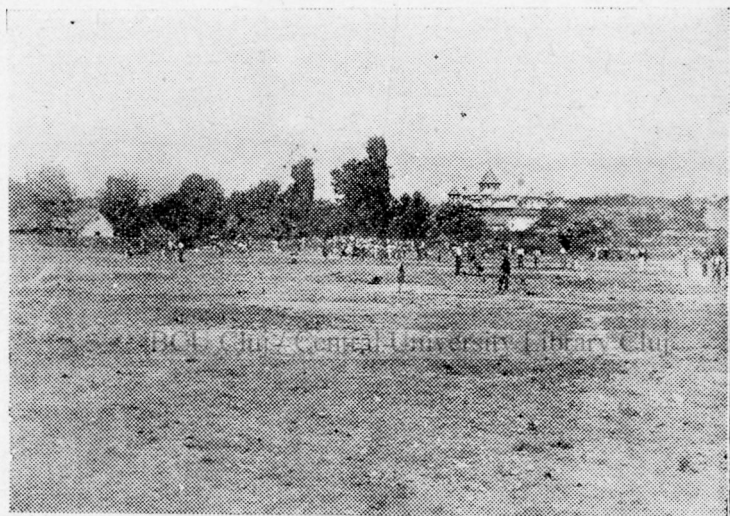
În mijlocul comunei erau așezate sălașurile primitive ale țiganilor, vr'o 50 de familii. Acestor țigani li s'a construit locuințe model în afară de comună și de șosea, lucrare executată în primăvara anului 1942—43.

Marele loc în care au locuit țiganii s'a nivelat și s'a amenajat aici o nouă și încăpătoare piață pentru vânzarea produselor agricole.

Toată această operație nu a costat decât 500.000 lei. Pre-militarii și munca de folos obștesc au făcut restul și au contribuit și la alte îmbunătățiri realizate sau pe cale de înfăptuire.

Dar evenimentul cel mare este că Teiușul va fi în curând înzestrat cu un vast și somptuos palat administrativ, compus din cca 30 de camere, în care vor fi adăpostite toate autoritățile locale. Palatul e deja ridicat de roșu și va constitui o impozantă realizare românească.

Dar templele religioase dau tonul. Și nu ne putem întoarce ochii dela catedrala românească de lângă șoseaua asfaltată, de pe locul cel mai de văză al Teiușului, care stă de ani de zile

Teiușul pe cale de transformare

încadrată în schelărie, sub ochii dușmănoși și batjocoritori ai streinului.

Sunt atâtea opere cari se realizează în țară, în plin război. Nici aceasta nu poate fi lăsată să vegeteze.

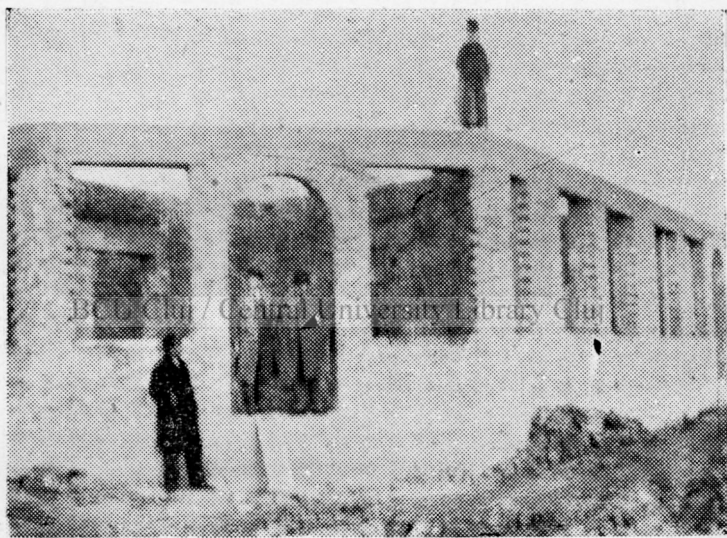
LA ZLATNA, ABRUD ȘI IMPREJURIMI

Suntem în țara aurului și a vitejiilor românești. Abrudul a fost înzestrat de curând cu un frumos palat administrativ. La Zlatna e trebuință acută de o școală. În țara aurului și a minereurilor nu se găsesc bani pentru așa de puțin lucru. Totul înghite Bucureștiul.

Regiunea e pătrunsă totuș de ritmul viu pe care actuala stăpânire dinamică o imprimă întregii țări. Sun' însă unele

scăpări din vedere cari ar trebui remediate din respect față de banul și munca publică și pentru salvarea principiilor de bună gospodărie.

Constatăm că nu numai catedralele din Aiud și Teiuș stau cu zidurile ridicate în aer, dar că sunt și clădiri ridicate de autoritățile civile cari nu se termină la vreme. La Almașul Mare, spre pildă, școala stă cu zidurile în vânt din lipsă de fonduri, iar grinzile, țigla etc. se strică pe loc. Intr'o situație similară

Primăria din Galda de jos, jud. Alba (neterminată).

se găsește școala din satul Feneș, com. Galați și lucrările din com. Meteș satul Găureni.

Și astfel se face că, pentru sume mici, adesea derizorii, se risipesc averi mari. Aceasta se putea întâmpla pe timpul partidelor politice, când un partid strica ce a făcut celalt.

Trebue să accentuăm însă că acestea sunt scăpări din vedere incidentale ușor remediabile, că însă ritmul constructiv din județul Alba se ține ferm pe planul general de dinamizare a vieții naționale.

FLAVIUS

C R O N I C A

† ION SIMIONESCU

Cu toate că suntem în întârziere cu apariția revistei, ne simțim datori a-i consacra și noi un moment de reculegere — oricât de întârziat, — celui care a fost marele român, profesor de litere și de știință, și președinte al Academiei Române, Ion Simionescu.

Deși la o vârstă destul de înaintată, dispariția dintre noi a acestui gigant al faptei, a lăsat un gol care nu se poate prin nimic acoperi. Ion Simionescu era în al 8-lea deceniu de viață, dar nu trăda niciun semn de oboseală. A căzut ca un stejar lovit pe neașteptate de trăsnet.

Bogata, neobosită și variată sa activitate îl pune printre primii bărbați ai țării și ai neamului în care a văzut lumina zilei.

Ion Simionescu a fost un erou al faptei și gândului românesc.

Noi, cei dela România Eroică, alături de întreaga țară îndoliată, ne închinăm cu smerenie și depunem o lacrimă de recunoștință la mormântul său proaspăt deschis.

Aniversarea Unirii

Anul acesta serbarea unirii ia luat proporțiile cerute de evenimentele tragice prin cari trecăm. În țară și în streinătate, la populațiile amice și aliate, evenimentul a avut o anumită repercusiune. Faptul trebuie să ne bucore, căci aceasta dovedește că mersul ascendent al României se continuă cu vigoare, cu toate marile greutateți cari îi stau în cale.

În adevăr trebuie să fim dominați de cel mai cald optimism, atunci când ne gândim la drumul parcurs dela 1859 și până astăzi. Ce erau cele două biete țărișoare cari, cu greutateți de neînving, au reușit să se unească atunci, și ce este România de astăzi ! În mai puțin de 80 de ani, într-o viață de om numai, România și-a schimbat complect înfățișarea. Progresele ei vertiginoase nu se pot datora întâmplării. Aceste progrese sunt dovada vie a destinelor glorioase ce ne sunt rezervate în Europa de mâine.

Să fim deci încrezători. Giganticul război la care participăm va schimba fața lumii. El va schimba din nou și înfățișarea României de mâine. Și această schimbare va fi în raport cu imensele sacrificii ce am

făcut și vom mai face și cu spiritul animator și conducător al evenimentelor cari impun, fără putință de înlăturare, principiul : EUROPA A EUROPENILOR.

Să fim gata, să fim mândri, să fim demni de destinul ce ne hărăzește noua Europă și noua organizare planetară.

Aniversarea revoluției național-socialiste

La 30 Ianuarie 1944 s'au împlinit 11 ani dela întronarea național-socialismului în Germania. Astăzi, după 11 ani, și în lumina incendiului care a încins planeta, și cei mai puțin clarvăzători își pot da seama despre ceea ce am fi putut deveni, dacă acest eveniment nu ar fi avut loc.

Este de prisos să spunem că noi suntem, cu trup și suflet, alături de marele Reich la această serbare. Îngrijorările lui sunt îngrijorările noastre, speranțele lui sunt speranțele noastre, lupta lui e lupta noastră. Pentru aceia însă cari ar mai păstra în sufletul lor o cât de mică umbră de îndoială, reproducem ca un *memento* următoarele cuvinte ale Fuehrerului, din discursul său adresat poporului german cu această ocazie :

„Numai un stat care în interior e cu desăvârșire liber de centre de infecțiune lasociale se poate împotrivi cu certitudine și bolșevismului din afară...”

„În cazul unei înfrângeri germane soarta statelor din nordul, centrul și sudul Europei s'ar decide în puține luni, și soarta vestului ar urma să se decidă după scurt timp. După 10 luni vechiul continent civilizat ar fi pierdut toate aspectele sale esențiale în ce privește viața sa și imaginea atât de scumpă nouă tuturor. Operă realizată în curs de două milenii ar înceta de a mai exista. Artele și științele vor fi desfășurate, în timp ce reprezentanții acestei civilizații vor fi trimiși în Siberia, sau în alte regiuni îndepărtate, dacă nu vor fi „lichidați”...”

„Războiul mondial din 1939 va intra în istorie ca o gigantică repetare a procesului contra partidului din 1924. După cum atacul de atunci care urmărea înimicirea mișcării, nu a făcut decât să răspândească ideile sale, cu puterea unei explozii, peste întreaga Germanie, tot așa lupta aceasta va apare popoarelor în puțini ani ca o pildă național socialistă a înlăturării problemei evreești, demnă de imitat și firească...”

„...Acest proces formidabil și care cutremură lumea e însoțit de dureri și aceasta corespunde unei legi eterne a Providenței, care face

ca "fot ce este mare să se ivească prin luptă, după cum fiecare om vede lumina zilei în durere".

Fuehrerul se adresează poporului german. Dar cuvintele sale sunt deopotrivă valabile pentru noi și pentru toți aceia cari înțeleg spiritualitatea evenimentelor și adâncă lor semnificație pentru noua ordine care se va instaura mâine pe planetă.

Aniversarea Finlandei

La 6 Decembrie 1917 adunarea națională a Finlandei a proclamat independența poporului finlandez. La această dată opresiunea rusă a luat sfârșit. Nu însă pentru totdeauna. Colosul rus, deastădată sub mască bolșevică, avea să pândească din umbră această independență și să-i pue capăt la prima conjunctură favorabilă.

Cunoaștem evenimentele. Cunoaștem lupta titanică pe care a susținut-o bravul popor finlandez, atât în acest război, cât și cel din iarna anului 1939, când, în admirația lumii întregi, a trebuit să ție singur piept colosului moscovit.

Cu drept cuvânt ziarele noastre au scos în evidență asemănarea situației noastre cu aceea a Finlandei, față de Rusia.

Atât Finlanda, cât și România, alcătuite din popoare cari nu se pot compara, ca valoare etnică, cu mulțimile necuvântătoare din Rusia sovietică, sunt nevoite să sufere vecinătatea puțin comodă și să îndure agresiunea perpetuă a acestor mase, întrebuințate de către conducătorii lor, de azi și de totdeauna, ca mase de sacrificiu în profilul năzuințelor lor de opresiune și de nimicire.

Dar ce e superior, superior rămâne. Mândrul și viteazul popor finlandez, ca și tovarășul lui de lupte eroice dela gurile Dunării, nu pot dispărea în masele amorfe dela nord prin forța oarbă care domină și mână la acțiune pe moscoviți.

Cele două eroice popoare, cel finlandez și cel român, au misiunea lor măreață de îndeplinit, fiecare la extremitățile unde e așezat. Apărându-se pe ele însele, apără în același timp patrimoniul de cultură și de civilizație al Europei și garantează siguranța și viitorul popoarelor cari o alcătuiesc.

Noi trimetem eroicului popor finlandez, cu ocaziunea aniversării independenței sale, urările cele mai sincere de prosperitate și fericire.

Reformele Constituționale din Uniunea Sovietică

Reforma aceasta constituie o nouă bombă aruncată în viața internațională, menită de a mistifica și de a adormi vigilența acelor cari năzuiesc să salveze bunurile culturale ale Europei și ale lumii din mâinile sacrilege ale celor fără Dumnezeu.

Când s'a decretat în Rusia „libertatea“ cultului creștin, am scris un articol : Cuțit cu două tășuri.

Tot cuțit cu două tășuri e și recenta reformă constituțională. Dar e un eveniment asupra căruia vom reveni în numărul viitor.

R. Er.

Conferințele Directorului nostru

Cu ocazia ultimei sale călătorii în Ardeal, directorul nostru, d. I. Colfescu-Delaturda, a ținut o serie de conferințe : La Deva, în cadrele Astrei Hunedoara a vorbit despre *Rolul Ardealului în România de mâine* ; la Simeria, în cadrele organizației „Muncă și Lumină“, despre *România de mâine*, și la Petroșeni, ca invitat al Societății Petroșeni, despre *Rolul Muncii în viața omului*. Conferințele au fost rezumate pe larg de ziarele locale : *Astra Hunedoreană*, dela Deva, *Desrobirea* dela Alba Iulia și *Avântul* dela Petroșeni.

Iată cum caracterizează ziarele de mai sus prima din aceste conferințe. Reproducem după *Astra Hunedoreană* :

„Conferința d-lui I. Colfescu-Delaturda a fost o lecție academică, de înaltă concepție morală, națională și patriotică. A fost ascultată cu religiozitate de distinsul auditoriu, producând asupra lui o adâncă impresie“.

Despre conferința „*Rolul Ardealului în România de mâine*“, cititorii noștri își pot da seama citind articolul d-lui Colfescu cu același titlu din acest număr. În numărul viitor vom publica articolul d-sale cu titlul „*Rolul muncii în viața omului*“ care constituie sâmburele conferinței sale dela Petroșeni.

RASA ȘI GENIUL EI

Opera directorului nostru : *Rasa și Geniul Ei* — Misionarismul românesc în Europa de mâine — deși nu a fost încă pusă în circulație, este reclamată în toată țara. Ea constituie în fapt un îndreptar sănătos și de acută actualitate pentru orice român care se îngrijește de soarta patriei și neamului său, ca

și de soarta sa proprie, în învălmășagul evenimentelor epocale prin cari trecem.

Reproducem dintr'o circulară dată de o înaltă autoritate, cu ocazia apariției noului volum, prin care se recomandă autorităților în subordine revista și cărțile directorului nostru :

„Sunt lucrări de o importanță capitală pentru poporul românesc și constituiesc o comoară pentru orice bibliotecă, cultivând spiritul neamului și trezind conștiința națională.

„Scontând tot câștigul pentru sufletul românesc, recomand aceste lucrări tuturor unităților administrative, căminelor culturale, cercurilor culturale ale „Astrei“, bisericilor, școlilor, precum și tuturor acelor cari sunt dornici de a cunoaște drumul redresării noastre și a înălțării neamului pe culmile ce ne indridue originea noastră“.

CĂRȚI. — *Petre Stati*, — *Antologie Latină — Poezii Lirice*, Tipografia „Cuget Moldovenesc“, Iași. E un volum de 160 pagini, de foarte reușite traduceri din poezii clasici latini : *Lucretiu*, *Catul*, *Virgil*, *Horatius*, *Tibul*, *Propertiu* și *Ovidiu*. D. Stati a ales din operele acestor poeți ceea ce a crezut mai nemerit, dându-ne un ansamblu din care, pe lângă că cititorul își poate da seama de personalitatea fiecăruia, își formează o idee despre poezia lirică existentă în timpul când poezii au scris operele din cari s'a tradus.

Scurte note biografice stau la dispoziția cititorilor, ale căror cunoștințe istorice nu ar fi suficiente pentru a identifica pe autori.

E un început îmbucurător. Sperăm că d. Petre Stati se va ține de cuvânt lărgind cercul traducerilor sale din poezii antice. Va face o operă de cea mai mare utilitate culturală și națională.

Reproducem pentru exemplificare din poezia „*Iarna la Tomis*“, de Ovidiu :

De cineva mai știe de-Ovidiu surghiunit
 Și numele-i la Roma cu dânsul n'a murit,
 Să afle că-mi duc viața prin părțile barbare,
 Subt cele două Urse ce nu apun în mare.
 Mă'nconjură Sarmații, sălbatic neam și Geții;
 De lira mea măiastră, vai ce departe, bieții !...
 Cât bate vânt de vară, ne apără Danuviu,

Căci fuge-atunci războiul de limpedele fluviu.
 Cum însă, iarna tristă și-arată colț tăii
 Și luciu ca de marmor, pământul friguros,
 Urgia peste plaiuri nu'ntârzie să cadă,
 Deslănțuind potopuri de vifor și zăpadă,
 De tremură tăria subt nordic uragan..
 Omătul se așterne, necontenit troian,
 Căci nu-i topit de soare sau răsmuiat de ploaie,
 Ci-i întărit deapururi de-a vântului văpaie.
 Nu bine s'a dus neaua și vine alta'n loc;
 Adeseori ea are de două ierni noroc.
 Și crivățul așa e de tare în lungişuri,
 Că darmă turnuri 'nalte și ia acoperişuri..
 De frigul rău se pierde sălbaticul barbar,
 În blăni din care fața i se zărește doar.
 Cu clinchete de ghiată chiar pletele se'mbracă
 Și scântează barba de albă promoroacă.
 Demulțorii înghiață și vinul cel ușor,
 Păstrând întocmai chipul sfărmatului ulcior.
 Și nu se soarbe vinul, ci bulgări se inghite...

Pe vremuri de acestea când crivățul hain
 Cuprinde'n șloiuri Istrul și Pontul Euxin,
 Pe-a Istrului uscată și netezită cale,
 Pe cai sirepi dușmanii năvală dau la vale,
 Imprăștiind din fugă săgeți cu sprinten sbor,
 Pustiu întreg pământul rămâne'n urma lor;
 Țăranul lasă câmpul, fugind fără'de hodină;
 Pe mâni vrăjmașe cade averea lui puțină,
 Tot ce cu trudă strânge plugarul într'un veac:
 Stridentul car și turma, avutul lui sărac,
 Mânați sunt în robie cei prinși pe ne-așteptate,
 Legați unul de altul, cu mâinile legate.
 Din când în când ei ochi cu jale și-ri întorn
 Privind în gol, spre câmpuri, spre părăsitul horn.
 Rămași stăpâni dușmanii sdrobesc și darmă tot
 Ce nu doresc să iee sau ce lua nu pot.
 Sinistru ard în flăcări colibe fără vină..
 Chiar dacă-i pace'n țară și liniște deplină,
 Cuprins de spaimă tremuri zărind mereu război.

Nifon Criveanu, Mitropolitul Olteniei, — Credința ta te-a mântuit. — Craiova, Tip. Sfintei Mitropolii. I.P.S.S. Nifon Criveanu ne dă, dealungul a 172 de pagini, de plăcută și duhovnicească lectură, 14 substanțiale pastorale. Pentru a reda, fără multe cuvinte, duhul constructiv și stilul curgător și plăcut în care sunt scrise, reproducem câteva rânduri din pastorală care poartă titlul volumului :

„Biruințele cele mai mari, religioase sau naționale, se câștigă numai prin credință.

„Prin credință au biruit și au cucerit lumea păgână Sfinții Apostoli și Mucenici, cu toată prigoana cumplită îndreptată asupra lor.

„Prin credință Sfinții Bisericii creștine au putut birui tăria ispitelor lumii și puterea duhurilor rele, trăind vieța întru curăție și pietate și urcând astfel culmile senine și luminoase ale sfinteniei, fiind pentru întreaga creștinătate strălucite chipuri de curată viețuire creștinească.

„Prin credință Mucenicii au biruit ura și prigoana împăraților păgâni, au biruit durerea și moartea și s'au investmântat întru lumina muceniciei lor, prin care vor pilda lumii în veac, ca unii ce au urcat pe creștelele cele mai înalte ale jertfei, ale sublimului...

„Primejdii mari au pândit și mai pândesc poate poporul român. În singurătatea noastră, ca popor liber, credința în Dumnezeu ne mai poate izbăvi de toată răutatea vrăjmașilor văzuți și nevăzuți. Dar pentru aceasta se cere a fi un popor renăscut sufletește prin credință și curățit prin pocăință. Zice Sf. Apostol și Evanghelist Ioan : „Pentru că oricine este din Dumnezeu biruește lumea, și aceasta este bruița care a biruit lumea : Credința noastră“. (I. Ioan V. 4).

În adevăr, trecem prin cele mai grele timpuri pe cari le-a trăit vre-odată poporul nostru. În credința noastră de granit ne stă mântuirea. Pastoralele I. P. S. S. Criveanu sunt un balsam binefăcător care nu trebuie să lipsească de pe masa bunilor români.

„*Mergeți și Propovăduiți*“ — Mitropolia Olteniei în opera misionară din Transnistria. — Tip. Sf. Mitropolii, Craiova, 1943. Citind această carte, scrisă cu cea mai mare îngrijire și cu toate documentele de rigoare, constatăm că noua mitro-

polie a Olteniei a avut cuvântul său greu de spus în propaganda creștinească și românească ce s'a făcut dincolo de Nistru.

Cu colaborări prețioase și cu concursul a tot ce e de seamă în eparhie, cartea „*Mergeți și Propovăduiți*” constituie o icoană vie a entuziasmului și a destoiniciei cu cari misionarii creștini ai Olteniei, în frunte cu arhipăstorul lor I. P. S. S. Nifon Criveanu, și-au făcut datoria în provincia de peste Nistru.

Versurile următoare caracterizează situația :

Vin Oltenii de departe,
Vin cu suflet plin de dor,
Să vestească pe Mesia
Pe-al Transnistriei ogor.

Vin Olteni din Cetatea
Mândră-a vitejilor Bani,
Să re'nvie iar credința
'Năbușită-atâția ani.

Vin Olteni dela Vodița
Vin cu dorul însořit,
Să așeze'n sanctuare
Pe Iisus cel prigonit.

Vin Olteni dela altare
Iată-i cum s'avânt'la drum,
Preoți cu Ierarhu'n frunte,
Sfântă-i lupta de acum !

Vin Oltenii, vin în cete,
Ca să scape de sub jug,
Neamul mândru ce se'ntinde
Dela Nistru pân'la Bug.

Vin Oltenii'n țara tristă,
Țara basmului cernit,
Ei aduc cu ei lumina
Mângâeri ce i-au lipsit.

Vin Oltenii ca să strângă
Intr'un singurel ciopor
Turma ce de-atâta vreme
A rămas fără Păstor.

Vin Oltenii, de-acum Țara
Și-are cerul lumincos
Că'n biserici părăsite
A reînviat Hristos.

Vieața Bisericească în Oltenia, — Anuarul mitropoliei Olteniei. — Tip. Mitropoliei, Craiova 1941. E o lucrare masivă, format mare, 905 pag. cu hărți, fotografii și ilustrațiuni în text, tipărită pe hârtie velină și în condițiuni excepționale.

Hotărât, se lucrează intens și cu folos la noua mitropolie a Olteniei. I. P. S. S. Nifon Criveanu a reușit să imprime un ritm viu arhidiecezei sale. Roadele bogate nu întârzie de a eși la lumina zilei. Le-am văzut în parte expuse pe scurt mai sus. Orice anuar, ca să fie fidel și util, nu poate fi o simplă înșirare de date. Aceasta este o lucrare completă. Dela centrele parohiale și până la mănăstiri și schituri, nu s'a uitat nimic. Firul istoric e și el depănat cu multă îndemânare.

Nu dispunem de spațiul necesar pentru a ne ocupa cum ar trebui de această operă. Putem spune însă că e una din cele mai de seamă.

I. P. S. S. Nifon Criveanu se poate mândri cu opera îndeplinită. În ogrorul I. P. S. S. sunt atâtea de realizat, ca pretutindeni de altfel. Inceputul ne îndreptățește să avem mari speranțe. Il așteptăm la lucru.

REVISTE

CONVORBIRI LITERARE. — *Veterana revistă a intrat cu nr. 1, Ianuarie 1944 în al 77-lea an de existență. Conducerea viguroasă a d-lui Profesor I. E. Torouțiu, ajutat de membrii de redacție, Alex. Ionescu, Teodor Al. Munteanu și Ștefan Crăciunescu, a creiat din această revistă un organ extrem de prețios pentru literile românești.*

Privim cu toată dragostea activitatea dintinsă a acestui vechiu stindard al culturii naționale și-i urăm să continue mulți ani a produce aceleași roade îmbelșugate cu cari ne-a obișnuit în trecutul ei glorios.

În ultimul moment ne sosește Nr. 2, Febr. 1944 al acestei prețioase reviste. În acest număr, în editorial, d. Prof. Simion Mehedinți publică un substanțial și duios articol intitulat O familie sfântă, în care se pune în evidență ceea ce au fost pentru România Carol I și Elisabeta, primul rege și prima regină ai României.

D. Traian Săvulescu face panegericul fostului Profesor și Președinte al Academiei Române, Ion Simionescu.

Gândirea Nr. 8, Octombrie 1943, în editorial ne vorbește despre „Poezia noastră religioasă” reproducând din conferința ținută la Zagreb în limba germană de d. Nichifor Crainic, la 4 Iunie 1943.

Aceeaș revistă în Nr. 9, Noembrie 1943, publică, tot în editorial, un succint și instructiv articol „Despre Filosofia Creștină”, sub iscălitura d-lui Petru P. Ionescu.

În Nr. 1, anul XXIII, Ianuarie 1944, d. Nichifor Crainic se ocupă de Ortodoxia română ca funcțiune europeană.

Cuget Moldovenesc Nr. 8—10, Aug.—Oct. 1943, masiva revistă ieșană de sub direcția d-lui Petre Stati, se ilustrează

între altele prin următoarele colaborări : Aurel George Stino, *Idilă* ; G. N. Cârțu, *Strămoșii Hrințeștilor* ; Eusebiu Camilar, *Gorunii* ; Mihai Constantinescu, *Garofița Morților*. D. Petre Stati reproduce din „Antologie Latină“ Bucolica VIII de Virgil într'o reușită traducere românească. D. Const. Nonea publică un instructiv articol despre Fenomenul religios și poezia ieșană contemporană. În „*Varia*“ găsim un bogat material de actualitate.

Nr. 11—12, Noembrie—Dec. 1943 ne aduce un material tot atât de prețios. Remarcăm pentru actualitatea lor articolele : *Drepturi naționale și istorice asupra Basarabiei*, de Gh. I. Brătianu și *Imperialismul Moscovit și Ortodoxia*, de Emil Diaconescu.

Observatorul Social Economic, Nr. 5, Sept.—Oct. 1943, pe lângă bogatul material de specialitate obișnuit, ne aduce articolul, d-lui prof. Const. Lăcea despre *Contribuții la cunoașterea trecutului și educației vechilor negustori și meseriași brașoveni*, pe care-l relevăm pentru actualitatea lui, deși ne vorbește despre lucruri vechi.

În Nr. 6, Nov.—Dec. 1943, găsim colaborarea prețioasă a d-lui Corrado Gini, decanul facultății de statistică a Universității din Roma.

Revista Institutului Social Banat-Crișana, Sept.—Oct. 1943, în editorial agită necesitatea înființării unei universități la Timișoara. D. Valeriu Șotropa își continuă interesantul studiu: *Unitatea opporului românesc din punctul de vedere al toponimiei*. Tot în acest număr găsim două monografii, aceea a Păr. Melentie Sora, *Viața religioasă și morală din comuna Ohaba-Bistra* și aceea a d-lui Niculae Firu, „*Monofragia comunei Chișoda*“

CRONICAR. — Primim la redacție Nr. 1, an. I, Decembrie 1943, a nouă revistă purtând acest nume, și care apare la Cernăuți, având ca prim redactor pe d. Gh. Noveanu.

Revista, având un format mare și apărând în condițiuni tehnice foarte bune, se bucură în acelaș timp de colaborări prețioase : Gh. Z. Antonescu, C-tin Bivolaru, George Drumur, Radu Gyr, D-tru Isac, Artur Noveanu, Dan Smântânescu, Isi-

dor Tudoran, George Tudoran, Aurel Vasiliu, E. Ar. Zaharia și G. Z. Antonescu, care îndeplinește funcția de secretar de redacție.

D-l Gh. Noveanu în „Făgăduiala de început“, care ține loc de program, ne spune că CRONICAR este o revistă tânără, scrisă cu râvnă și vrere curat românească; că nu e o „bombă“ literară; că nu vrea să însemne „cu orice preț ceva“; că în cuprinsul paginilor ei vor domni două comandamente: bunul simț în atitudine, și în selecția materialului; calitatea.

Ne mai spune d. Gh. Noveanu că „suntem în epoca „programelor“, a hotărârilor „mari“ luate chiar și de netreb-nici; și că deaceia, supunându-se unei severe autocritice nu a-nunță un program.“

Expunerea aceasta nu ne spune mare lucru. Conducându-ne însă de impresia pe care ni-o lasă primul număr, revista promite.

O așteptăm cu drag la lucru și-i urăm viață lungă și roade îmbelșugate.

LUMINĂTORII dela Iași, publică în nr. 11—12, Nov. — Dec. 1943, unul dintre substanțialele articole cu cari ne-a obiș-nuit autorul lor, d. Gheorghe Iftimie: Lucian Blaga și Creștinismul românesc.

Urmărind activitatea acestei reviste, constatăm că varietatea materialului și înălțimea de gândire îi dau un aspect de prospețime mereu reînnoită, și de rară distincție intelectuală, cari o așează cu cinste în rândurile prime ale periodicelor noastre.

Ramuri, revista literară din Craiova, ne aduce cu Nr. 8—9—10, Aug.—Oct. 1943 articolul, *Dela Drubeta la Turnu-Severin* al d-lui C. Pajură, pe lângă celelalte colabirări prețioase.

Minunea dela Tismana. — Povestiri din alte vremi — din Nr. 11—12 Nov.—Dec. 1943, sub iscălitura D-lui Niculae al Lupului ne dă o duioasă privire retrospectivă.

Marea Noastră, Nr. 9—10, Sept.—Oct. 1943 și Marea Noastră pentru Tineret Nr. 51—52, Noembrie—Decembrie 1943 ne vorbesc cu acelaș elan și cu aceeaș dragoste ca totdeauna de marea care ne deschide toate orizonturile. Pentru Ziua Marinei prea mărirea marinei noastre, militare și civile, e în toate ini-

mile și se bucură anul acesta în „Marea Noastră“ de atențiuni duioase. Preamărirea eroilor apelor a fost un prilej de manifestare a dragostei adânci ce le păstrăm și de impresionante comemorări.

Nr. 11—12, Noembr.—Dec. 1943, ne dă aceeaș impresie de selectă distincție.

Pagini Literare dela Turda, de sub direcția cunoscutului poet T. Mureșan, cu Nr. 9—12 an. IX ne aduce următoarele colaborări: Eugeniu Todoran, Ion Țigăra, Al. Husar, Ion Bunea, Teodor Mihadaș, Ion Miclea, Teodor Mureșanu, Virgil Petrișin, Vasile I. Rusu și M. Iosivaș, pe lângă o bogată cronică.

Cele Trei Crîșuri, Nr. 9—10, Sept.—Oct. 1943, îmbrățișează: *Știința Românească*, „*Junimea*“ dela Iași — Criza latinizării, aspecte din viața Spaniei și Portugaliei, Probleme culturale. Un material similar, tot atât de bogat găsim în Nr. 11—12 Nov.—Dec. 1943.

România Tânără, an. II Nr. 10, Oct. 1943, dela Brașov, își merită numele. Se ating probleme îndrăznețe. L. Hașeganu își începe un studiu: *Franta în literatura transilvană*. D. Const. Z. Buzdugan face o traducere bună din Dante, cântul VII din *Înfernul*. Revista trebuie susținută și încurajată.

Revista Bucovinei, an. III, Nr. 10, Oct. 1943, dela Cernăuți, de sub direcția d-lor Traian Cantemir și Dragoș Vitencu are aceeaș savoare tinerească. Relevăm articolul îndrăzneț: *Considerațiuni antropogeografice asupra Bucovinei* al d-lui G. Nîmigeanu.

Nr-ile următoare cari ne-au parvenit. 11, 12, Nov.—Dec. 1943 și Nr. 1, anul III, Ian. 1944 dovedesc aceeași hărnicie de albină bucovineană.

Solidaritatea. Organul de publicitate al Asociației învățătorilor soroceni. An. XX Nr. 7—9, ne aduce articole de d. Nic. M. Constantinescu, *Cooperatie, opera învățătorimei*; *Individualitatea dizarmonică*, V. Tomac; *Cetatea Sorociei*, Nic. Macovei; *Importanța problemelor de educație a tineretului de astăzi și de mâine*, Timoteiu Chorescu; *Suflète basarabene*, Nic. M. Constantinescu; *Rugă*, V. V. Levitchi; *Influența personalității educatorului*, Simion Arbore etc.

Răsăritul, organ autorizat al „Caselor Naționale“ Nr. 7—8 an. 25, ne aduce articole de d. „Scarlat Preajbă, Ștefan Șoimescu, Al. Bărcăcilă, Cezar Cristea, Florin Codrescu, Ion Popu-Câmpeanu-Blaj etc.

Nr. 9—12 ne aduce alte colaborări interesante.
Nicolae M. Isac. Nera sosit până în prezent două numere. An.

Poporul Românesc, foaie bilunară pentru folosința muncitorilor soroceni, an. XX Nr. 7—9, ne aduce articole de D. Nic. Chitila jud. Ilfov. Este în anul XII și ne sosește pentru prima oară cu Nr. 15—16, Octombrie 1943. Revista pare a urmări țeluri practice religioase. Relevăm articolul d-lui prof. Univ. Ioan G. Savin, *Pravoslavia Roșie*.

Hunedoara Noastră e o revistă de mici proporții de folklor și muzică populară care apare la Hunedoara sub direcția d-lui Nicolae M. Isac. Ne-a sosit până în prezent două numere. An. II Nr. 1 și Nr. 2, Iulie—August și Sept.—Oct. 1943. Judecând după cele două numere, revista e bine îndrumată și e de un real folos.

ZIARE. — *Transilvania Noastră*, săptămânal de luptă și de afirmare românească, e un nou periodic care și-a făcut apariția cu Nr. 1 în ziua de 1 Decembrie 1943. Judecând după însuflețirea și colaborările din primul număr acest nou organ de luptă va deveni o mare tribună a românilor de peste munți, a noastră a tuturor. Colaborările cele mai alese și cele mai ilustre îi ilustrează primul număr.

Întregul număr e dedicat inimei românismului, scumpei noastre provincii de peste Carpați. Nici nu se putea altfel. Articolul de fond e scris de fostul Prof. Univ. și președinte al Acad. Române, I. Simionescu și e intitulat: *Inima României*.

Apariția „*Transilvaniei Noastre*“, chiar în ziua aniversării Unirii, a luat proporția unui eveniment. S'a ridicat un nou stindard de luptă și izbândă. Să ne aliniem toți cu bucurie sub faldurile lui.

Tribuna dela Braşov, an. III Nr. 790, de 1 Decembrie 1943 a eşit în număr festiv, 96 de pagini. Alături de cuvântul personagiilor reprezentative ale neamului, în acest număr se reîmprospătează evenimentele dela 1 Decembrie 1918 ; revoluţia lui Horia ; Avram Iancu şi revoluţia dela 1848; luptele lui Vasile Lucaciu şi Octavian Goga. Toate evenimentele mari sunt scoase în evidenţă ca un memento al neamului. se în evidenţă ca un memento al neamului.

Concluzia e clară şi nu există român care să nu şi-o însuşească : „Soarta românilor din Ungaria se rezumă în nouă cuvinte, în faţa cruntelor asupriri maghiare : UNIRE SAU MOARTE“.

Trecutul plin de suferinţe, dar şi de eroism înălţător ne vorbeşte. Dar ne vorbeşte şi prezentul şi ne mână la acţiune cu biciu de foc : 30 August 1940, şi tot ce s'a petrecut de atunci în coace în legătură şi ca o urmare a acestei zlie nefaste.

Nici realizările româneşti din Transilvania şi nici scoaterea în evidenţă a drepturilor noastre sfinte asupra leagănelui naţiunei noastre care e Transilvania nu au fost date uitării.

Tribuna Nr. 790 din 1 Decembrie 1943 e o antologie naţională care nu trebuie să lipsească din biblioteca niciunui român.

Incurajaţi „ROMÂNIA EROICĂ“

Citiţi-o şi răspândiţi-o.

Faceţi-o să treacă din mână în mână.

REAȚIONALE

Din cauze neprevăzute, independente de voința noastră, dictate de rațiuni de stat, revista noastră nu a putut să apără în cursul lunilor Noembrie, Decembrie 1943 și Ianuarie 1944.

„ROMANIA EROICĂ“, care în anul acesta, va păși în al 8 lea an de luptă și îndrumare spirituală, începută în capitala Ardealului și continuată cu vigare în refugiu, în capitala țării, urează cititorilor săi și tuturor bunilor români, să vadă îndeplinite sfintele noastre aspirațiuni naționale și un an plin de roadele îmbelșugate, pe cari va trebui să le aducă cu sine eroii și
mul celor mai buni fii ai noștri,
imensele sacrificii pe cari
le aducem pe altarul
Europei, al Patriei și al
Neamului nostru
nemuritor.

ABONAMENTE :

Rurale : *Instituții culturale, Primării și notariate Lei 1.000 ; Particulari Lei 1.000.*

Urbane : *Școli primare Lei 1.000 ; Școli secundare Lei 2.000 ; Facultăți și Instituții publice Lei 3.000 ; Intreprinderi Comerciale, Industriale, Bancare, etc. Lei 5.000 ; Particulari, liberi profesioniști Lei 3.000 ; Abonamente de onoare, dela Lei 10.000.*

Lucrări de căpătâi de citit pe îndelete pentru
timpurile prin cari trecem:

ION COLFESCU-DELATURDA

„Viața morală a popoarelor și Războiul European, Cauze și Efecte”. București, Tipografia „Poporul”, 1916.

„Războiu și Civilizație”, Cluj, Tip. „Ardealul”,
Anul 1923.

„Spirit și Materie”, Eroismul în viața de stat,
Cluj, Tip. „Ardealul”, 1935.

„La răscruci de drumuri”, Cluj, Tipografia
„Lumina”, 1939.

„Pe drumul marilor prefaceri”, Cluj, Tipografia
„Renașterea”, 1940.

„Rasa și Geniul ei — Misionarismul românesc
în Noua Europă”. — București, Tip.
„Informația Zilei” 1943.

PREȚUL 120 LEI